

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Marika Nyman

VANHEMPIEN JA VARHAISKASVAT-
TAJIEN ODOTUKSET YHTEISESSÄ
KASVATUSTEHTÄVÄSSÄ

Sosiaali- ja terveysala
2015

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Marika Nyman
Opinnäytetyön nimi	Vanhempien ja varhaiskasvattajien odotukset yhteisessä kasvatustehtävässä
Vuosi	2015
Kieli	suomi
Sivumäärä	55 + 4 liitettä
Ohjaaja	Merja Kaminen

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää millaisia odotuksia vanhemmilla on siitä, mitä päivähoiton tulisi opettaa ja huomioida lasten kasvatuksessa. Vastavuoroisesti tarkoituksena oli myös selvittää, mitä odotuksia varhaiskasvattajilla on siitä, mitä vanhempien tulisi opettaa ja huomioida lasten kasvatuksessa. Lisäksi haluttiin selvittää vanhempien ja varhaiskasvattajien odotuksien yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia yhteisessä kasvatustehtävässä.

Teoriaosuudessa käsitellään kasvatusta, kontekstuaalista varhaiskasvatusta, kasvatuskumppanuutta sekä lapsen sosiaalista kehitystä. Tutkimus oli kvalitatiivinen ja tutkimusaineisto kerättiin puolistrukturoiduilla kyselylomakkeilla. Kysely teetettiin vaasalaisen päiväkodin kolmen ryhmän varhaiskasvattajilla sekä näiden ryhmien lasten vanhemmilla. Vanhemmille ja varhaiskasvattajille oli omat kyselylomakkeet. Tutkimuksen avoimet kysymykset analysoitiin aineistolähtöisellä sisälönanalyysillä. Vanhempien vastausprosentti oli 28 ja varhaiskasvattajien 63.

Tutkimuksen tuloksista selvisi, että noin puolet vanhemmista ajatteli päävastuun sosiaalisten taitojen opettamisessa olevan päivähoitolla. Varhaiskasvattajista neljä viidestä ajatteli päävastuun sosiaalisten taitojen opettamisessa olevan vanhemmillä. Sekä vanhemmat että varhaiskasvattajat odottivat erityisesti, että lapsille opetetaan sosiaalisia taitoja. Vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä siihen, kuinka heidän odotuksensa päivähoitolle olivat toteutuneet. Varhaiskasvattajista osa oli sitä mieltä, että kaikki vanhempiin kohdistuneet odotukset eivät olleet toteutuneet.

Avainsanat	vanhemmat, kasvattajat, odotukset, kasvatuskumppanuus, sosiaalinen kehitys
------------	--

ABSTRACT

Author	Marika Nyman
Title	The Expectations of Parents and Early Childhood Educators towards the Common Task of Upbringing
Year	2015
Language	Finnish
Pages	55 + 4 Appendices
Name of Supervisor	Merja Kaminen

The aim of this study was to find out what parents expect the daycare to teach to their children and consider in their children's education. Correspondingly, the aim was to also find out what daycare personnel expect the parents to teach to their children and consider in their education. A further goal was to find out the similarities and differences of expectations between parents and early childhood educators.

The themes of the theory section include education, contextual childhood education, educational partnership, and children's social development. The methods used in the study were qualitative and the research material was collected with semi-structured questionnaires. The survey was conducted among the educators of three daycare groups and the parents of the children in the groups. There were separate questionnaires for the parents and the early childhood educators. The essay questions in the surveys were analyzed using data-based content analysis. The response rates were 28 % for the parents and 63 % for the educators.

The research results indicate that approximately a half of the parents thought that daycare has the main responsibility for teaching the social skills. Four out of five educators thought that the parents have the main responsibility. Both the parents and the educators expected particularly that social skills are taught to the children. The parents were mainly pleased with how their expectations for daycare had been realized. Some of the educators believed that some of the expectations they had for parents had not been realized.

Keywords	Parents, educators, expectations, educational partnership, social development
----------	---

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	9
2	KASVATUS.....	10
	2.1 Oppiminen.....	11
	2.2 Varhaiskasvatus	12
	2.3 Kontekstuaalinen varhaiskasvatus	13
	2.4 Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria	13
3	KASVATUSKUMPPANUUS	16
	3.1 Kasvatuskumppanuuden prosessi	16
	3.2 Huoltajien tehtävä	18
	3.3 Päivähoidon tehtävä	18
4	SOSIAALINEN KEHITYS.....	21
	4.1 Sosiaaliset taidot	21
	4.2 Lapsen sosiaalinen kehitys iän mukaan	22
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	25
	5.1 Tutkimusmenetelmät.....	25
	5.2 Aineiston kerääminen	27
	5.3 Tutkimuksen analysointi.....	27
	5.4 Tutkimuksen reliaabelius, validiteetti ja eettisyys	28
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	29
	6.1 Vanhempien vastaukset	29
	6.1.1 Vanhempien mielipiteet kasvatuksen päävastuusta	29
	6.1.2 Vanhempien mielestä tärkeimmät sosiaaliset taidot	33
	6.1.3 Vanhempien odotukset päivähoidolle	34
	6.1.4 Vanhempien toteutuneet odotukset	36
	6.1.5 Vanhempien toiveet päivähoidolle.....	37
	6.2 Varhaiskasvattajien vastaukset	38
	6.2.1 Varhaiskasvattajien mielipiteet kasvatuksen päävastuusta	38
	6.2.2 Varhaiskasvattajien mielestä tärkeimmät sosiaaliset taidot	43
	6.2.3 Varhaiskasvattajien odotukset vanhemmille.....	44
	6.2.4 Varhaiskasvattajien toteutuneet odotukset.....	45

6.2.5	Varhaiskasvattajien toiveet vanhemmille	46
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	48
8	POHDINTA.....	50
	LÄHTEET.....	52
	LIITTEET	

KUVIOLUETTELO

- Kuvio 1.** Vanhempien käsitys päävastuusta lasten kaverisuhteiden luomisessa. s. 29
- Kuvio 2.** Vanhempien käsitys päävastuusta opettaa lapselle erilaisuuden hyväksymistä. s. 30
- Kuvio 3.** Vanhempien käsitys päävastuusta opettaa toisten ihmisten huomioon ottamista. s. 30
- Kuvio 4.** Vanhempien käsitys päävastuusta opettaa hyviä käytöstapoja. s. 31
- Kuvio 5.** Vanhempien käsitys päävastuusta opettaa oman vuoron odottamista. s. 31
- Kuvio 6.** Vanhempien käsitys päävastuusta opettaa rajoja ja sääntöjä. s. 32
- Kuvio 7.** Vanhempien käsitys päävastuusta kannustaa tunteiden ilmaisuun. s. 32
- Kuvio 8.** Vanhempien käsitys päävastuusta opettaa kompromissien tekoa. s. 33
- Kuvio 9.** Vanhempien mielestä kolme tärkeintä sosiaalista taitoa kasvatuksessa. s. 34
- Kuvio 10.** Vanhempien odotukset päivähoidolle ennen kuin heidän lapsensa ovat aloittaneet päivähoidon. s. 35
- Kuvio 11.** Vanhempien toteutuneet odotukset päivähoidosta. s. 36
- Kuvio 12.** Vanhempien toiveet päivähoidolle. s. 37
- Kuvio 13.** Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta kaverisuhteiden luomisessa. s. 39

- Kuvio 14.** Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta opettaa erilaisuuden hyväksymistä. s. 39
- Kuvio 15.** Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta opettaa toisten huomioimista. s. 40
- Kuvio 16.** Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta opettaa hyviä käytöstapoja. s. 40
- Kuvio 17.** Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta opettaa oman vuoron odottamista. s. 41
- Kuvio 18.** Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta opettaa rajojen ja sääntöjen noudattamista. s. 41
- Kuvio 19.** Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta kannustaa tunteiden ilmaisuun. s. 42
- Kuvio 20.** Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta opettaa tekemään kompromisseja. s. 42
- Kuvio 21.** Varhaiskasvattajien mielestä kolme tärkeintä sosiaalista taitoa kasvatuksessa. s. 43
- Kuvio 22.** Varhaiskasvattajien odotukset vanhemmille ennen kuin lapset ovat aloittaneet päivähoidon. s. 44
- Kuvio 23.** Varhaiskasvattajien toteutuneet odotukset vanhemmista. s. 46
- Kuvio 24.** Varhaiskasvattajien toiveet vanhemmille. s. 47

LIITELUETTELO

LIITE 1. Saatekirje vanhemmille ja varhaiskasvattajille kesäkuussa 2015

LIITE 2. Saatekirje vanhemmille ja varhaiskasvattajille elokuussa 2015

LIITE 3. Kyselylomake vanhemmille

LIITE 4. Kyselylomake varhaiskasvattajille

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on vanhempien ja varhaiskasvattajien odotukset yhteisessä kasvatustehtävässä. Varhaiskasvattajilla tarkoitetaan lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mitä odotuksia vanhemmillä on siitä, mitä päivähoidon tulisi opettaa ja huomioida lasten kasvatuksessa. Vastavuoroisesti tarkoituksena oli selvittää, mitä odotuksia varhaiskasvattajilla on siitä, mitä vanhempien tulisi opettaa ja huomioida lasten kasvatuksessa. Lisäksi haluttiin saada vastaus alatuokimusongelmaan eli miten vanhempien ja varhaiskasvattajien odotukset ovat samanlaisia tai miten ne poikkeavat toisistaan. Tutkimuksen perusjoukkona olivat vaasalaisen päiväkodin kolmen ryhmän varhaiskasvattajat sekä näiden ryhmien lasten vanhemmat.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään kasvatusta, kontekstuaalista varhaiskasvatusta, kasvatuskumppanuutta sekä sosiaalista kehitystä. Opinnäytetyön tutkimus painottui lapsen sosiaaliseen kehitykseen ja sosiaalisiin taitoihin. Tutkimus oli kvalitatiivinen ja aineistonkeruumenetelmänä käytettiin puolistrukturoituja kyselylomakkeita. Kyselylomakkeissa käytettiin Likert-asteikon lisäksi, kysymystä, jossa vaihtoehdot laitettiin tärkeysjärjestykseen sekä avoimia kysymyksiä. Avoimet kysymykset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Likert-asteikon vastaukset ja kysymys, jossa vastausvaihtoehdot laitettiin tärkeysjärjestykseen, havainnollistettiin Excel-diagrammeilla.

Tämän opinnäytetyön aiheeseen liittyviä tutkimuksia oli jo tehty. Hujala, Junkkari & Mattilan (2010) tutkimuksessa nimeltä Päivähoidon toimivuuden arviointia selvitettiin muun muassa päiväkotikasvatuksen tavoitteita vanhempien ja päivähoidon henkilöstön näkökulmasta. Tärkeimmäksi tavoitteeksi vanhemmilla ja päivähoidon työntekijöillä nousi sosiaalinen kasvatus eli se, että lapsi saa muitakin ihmissuhteita kuin kotona olevat ja oppii tulemaan toimeen eri-ikäisten kanssa.

Idea opinnäytetyön aiheeseen tuli eräältä vaasalaiselta päiväkodilta, jossa tutkimus myös toteutettiin. Tutkimustuloksista ilmeni sosiaalisten taitojen merkitys kasvatuksessa. Vanhemmat ja varhaiskasvattajat odottivat, että lapselle opetetaan sosiaalisia taitoja.

2 KASVATUS

Kasvatus on ilmiönä maailmanlaajuinen. Lapsiensa hoitaminen ja kasvattaminen on ihmiselle luontaista, koska lapset eivät kykene selviytymään ainoastaan vaistojen avulla ilman opastusta. Kasvatusta tarvitaan ohjattaessa lasta aikuisten maailmaan. (Hellström 2010, 77.) Kasvatus on tietoista ja sillä on jokin tavoite. Se on kasvun ohjaamista ja yksilön ominaisuuksien kehittämistä. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2011, 18.)

Kasvatuksen tarkoituksena on siirtää sukupolvelta toiselle tärkeitä asioita ja kulttuuriperintöä. Kasvatuksella tahdotaan kuitenkin myös saada uudenlaista yhteiskuntaa. Tällöin yksilön ainutlaatuisuuden ja yksilöllisyyden edistäminen on tärkeää. Kasvatus on personalisaation ja sosialisointin yhdistymistä. (Hellström 2010, 77.)

Perheet pitävät huolta kasvatuksesta. Lisäksi kasvatusta toteutuu yhteiskunnan instituutioissa, esimerkiksi päivähoitossa ja koulussa. (Järvinen ym. 2011, 18.) Vanhempi on vastuussa lapsestaan. Vastuu kuitenkin siirtyy pikkuhiljaa lapselle vuosien kulkiessa eteenpäin. Yksi kasvatuksen tavoite on olla lapsen tukena, jotta hän oppii selviytymään itsenäisesti. Lapsesta tulee perheen ja yhteiskunnan jäsen. Kasvatuksen myötä lapsi oppii omat velvollisuutensa ja vastuunsa sekä oikean ja väärän. (MLL 2015 a.)

Vuorovaikutus kuuluu kasvatukseen. Kasvatuksessa lapsi ja vanhempi kummatkin vaikuttavat toisiinsa. Palaute, jonka vanhempi antaa lapselle, vaikuttaa lapsen toimintaan. (MLL 2015 a.) Kasvatustietoisuus on sitä, kun kasvattaja tekee kasvatustekoja tietoisesti (Aaltonen, Ojanen, Sivén, Vihunen & Vilén 2006, 116). Sirkka Hirsjärven ja Jouko Huttusen mukaan kasvatustietoisuudella tarkoitetaan sitä, että kasvattaja tietää kasvatustehtävästä sekä velvollisuuksista ja oikeuksista, joita siihen liittyy. Kasvatuksen tavoitteet, keinot ja tulokset kuuluvat käsitykseen kasvatustietoisuudesta. (Hellström 2010, 123.)

2.1 Oppiminen

Oppimista tapahtuu joka puolella ja jatkuvasti (Kronqvist 2011, 21). Oppiminen saa aikaan muutoksia oppijassa. Tapoja oppia on monia, esimerkiksi toiminnan kautta oppiminen, kokeilu, muista mallia ottaminen tai oppiminen teoriasta. (Aaltonen ym. 2006, 112.) Oppiminen on kognitiivista. Uusien asioiden, toimintatapojen ja arvojen oppimista tapahtuu kaiken aikaa. (Lehtovirta, Kuokkanen, Peltola & Tuohimaa-Kirveskari 1999, 40.)

Oppiessa tapahtuu muutoksia, jotka ovat erilaisten kokemusten seurausta. Oppiminen tulee ilmi sillä hetkellä tai vasta myöhemmin. Oppimisprosessissa sopeudutaan maailmaan. Samalla ihminen kuitenkin myös tahtoo muutoksia maailmaan ja itseensä, jotta elämä vaikuttaisi olevan paremmin hallittavissa. (Lehtovirta ym. 1999, 40.)

Uteliaisuus on lapselle synnynnäistä ja lapsella on halu uusien asioiden oppimiseen. Oppiminen edellyttää turvallisia ihmissuhteita. Lapsi yhdistää kokemuksiinsa asioita ollessaan muiden henkilöiden ja ympäristön kanssa vuorovaikutuksessa. (Stakes 2005, 18.) Toimintajärjestelmä laajenee, kun lapsi oppii. Ympäristön ominaisuudet ja yksilöllinen identiteetti kuuluvat toimintajärjestelmään. Lasta ja kasvuympäristöä ei voida erottaa toisistaan, sillä lapsi on esimerkiksi omassa ympäristössään tottunut siihen, miten puhutaan tai millaisia kykyjä hän on päässyt kehittämään. (Kronqvist 2011, 20–21.)

Lapsen kiinnostuneisuus ja aktiivisuus edistävät oppimista. Mielekäs toiminta tuottaa iloa oppimisesta ja onnistumisesta. Kasvattaja sitoutuu lapsen oppimista tapahtumaan olemalla herkkä lapsen tunteille. Lasta kuunnellaan ja hänen annetaan tutkia, päätellä ja tuoda esiin mietteitään. (Stakes 2005, 18.)

Lapselle on luontaista tutkia, liikkua, leikkiä, sekä ilmaista ja kokea taiteellisesti. Lapsi tahtoo päästä kokeilemaan ja näkemään asioita. Ennen kouluikää oppimista tapahtuu eniten toiminnan ja leikin lomassa, jolloin aisteja käyttämällä lapsi pääsee kokemaan asiat konkreettisella tasolla. Lapsi pystyy asettamaan itselleen op-

pimistavoitteita ja aikuisen kanssa arvioimaan kuinka ne toteutuvat. (Vilén, Vihunen, Vartiainen, Sivén, Neuvonen & Kurvinen 2006, 198, 220–221.)

2.2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuslaissa todetaan, että varhaiskasvatusta järjestäviä tahoja ovat päiväkotit, perhepäiväkotit tai muu varhaiskasvatukseen tarkoitettu paikka. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista ja siinä yhdistyvät hoito, kasvatus ja opetus. Varhaiskasvatukseen tulee vaikuttaa edistävällä tavalla lapsen kehitykseen, kasvuun, hyvinvointiin ja terveyteen. (L8.5.2015/580.)

Yhteiskunnassa ja kulttuurissa tapahtuvat muutokset ovat yhteydessä kasvatukseen. Toiminta varhaiskasvatuksessa on lähtöisin asiakirjojen toimintatavoista ja arvoista, jotka yhteiskuntamme on määritellyt. (Stakes 2005, 8, 16.) Varhaiskasvatusta ohjaa erilaisten määräyksien ja sopimusten lisäksi myös lakeja. Näitä ovat muun muassa Suomen perustuslaki, lastensuojelulaki, sosiaalihuoltolaki, asetus lasten päivähoitosta, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön eettiset ohjeet sekä Yhdistyneitten Kansakuntien Lasten Oikeuksien julistus. (Järvinen ym. 2011, 89.)

Lapsen hyvinvoinnin edistämisen kannalta on tärkeää, että perustarpeista, toimintakyvystä ja terveydestä pidetään huolta. Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä enemmän aikuisen tulee huolehtia hänestä. Olennaisessa osassa on myös lapsen omaehtoinen leikki. (Stakes 2005, 11, 15–16.)

Varhaiskasvatukseen kuuluu tiimityö, moniammatillisuus, perheiden kanssa tehtävä yhteistyö ja toiminnan suunnittelu. Perhelähtöisyys ja kasvatuskumppanuus kuuluvat myös varhaiskasvatukseen. (Järvinen ym. 2011, 93, 115.) Lapsen kohtaamisessa huomioidaan hänen tarpeensa, perhekulttuurinsa ja persoonallisuutensa. Lapsi tuntee, että hän on tasa-arvoisessa asemassa muiden kanssa taustoistaan riippumatta. Lapsi kokee tulevansa hyväksytyksi sellaisena kuin on. (Stakes 2005, 15.)

2.3 Kontekstuaalinen varhaiskasvatus

Kontekstuaalisessa teoriassa lapsi ajatellaan osaksi elämäänsä ympäristöä, kontekstia (Kronqvist 2011, 20). Kontekstuaalisessa varhaiskasvatuksessa painottuu oppiminen ja kasvu kytkeytyneenä lapsen elinympäristöön. Lapsi on oppimisen ja kasvun keskiössä, jolloin lapsen ja kasvuympäristön ajatellaan olevan erottamattomia keskenään. Kasvattaja on tietoinen erottamattomuudesta ja toimii sen mukaisesti. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 44–45.)

Kontekstuaalisuuden edellytyksenä on kunnioitus jokaisen lapsen kulttuuritavoituihin, jotka otetaan huomioon lapsen tavoitteissa ja niiden arvioinnissa. Opetus ja kasvatus perustuvat lapsen todellisuuteen ja arkeen. Vuorovaikutus kasvuympäristöjen kesken on olennaista kontekstuaalisessa varhaiskasvatuksessa. Lapsen lähimmäiset ja välitön kasvuympäristö ovat merkittävässä roolissa lapsen kasvatustilanteissa. (Heikka ym. 2009, 44–45.)

Arvot, toimintakulttuurit sekä fyysinen ympäristö ovat erilaiset lapsen kasvuympäristöissä eli kotona, päivähoitossa ja koulussa. Sen vuoksi kasvattajien ja vanhempien välisessä kasvatusyhteistyössä on haasteita, kun lapselta odotetaan ja vaaditaan eri ympäristöissä erilaista käyttäytymistä. Erilaiset odotukset saattavat vaikuttaa siihen, kuinka lapsi sopeutuu kasvuympäristöön, joka on hänelle uusi. (Karikoski & Tiilikka 2011, 78.)

2.4 Bronfenbrennerin ekologinen systeemitheoria

Bronfenbrennerin ekologinen teoria keskittyy kehittyvän yksilön ja eri kasvuympäristöjen väliseen vuorovaikutukseen. Tämä vuorovaikutus tarkoittaa kasvatusyhteisöjen tai kasvattajien ja yksilön välillä tapahtuvia kasvatustapahtumia. Bronfenbrennerin ekologinen kehitysteoria kuvastaa kehityksen ja kasvatuksen toteutumista eri tasoilla olevissa systeemeissä. (Puroila & Karila 2001, 204–205.) Toiset lähteet käyttävät termiä systeemi ja toiset termiä järjestelmä puhuttaessa Bronfenbrennerin ekologisen teorian tasoista, joten tässä opinnäytetyössä on käytetty molempia sen mukaan, mitä lähde on viitattu.

Alkuperäisessä muodossa järjestelmä koostui hierarkiasta, jossa on neljä tasoa. Hierarkiassa edettiin lähimpänä olevasta kaukaisimpaan. (Bronfenbrenner 1997, 263.) Bronfenbrennerin mukaan ympäristö koostuu mikro-, meso-, ekso- ja makrosysteemeistä. Lapsen kehitys tapahtuu näissä systeemeissä. (Puroila & Karila 2001, 207–208, 214.) Lapsi on aktiivinen toimija kasvuympäristöjensä kesken tapahtuvassa vuorovaikutuksessa (Järvinen ym. 2011, 30).

Ekologisen teorian mukaan mikrosysteemeissä tapahtuu vuorovaikutus välittömän ympäristön kanssa. Varhaislapsuudessa muun muassa koti ja päivähoitopaikka kuuluvat lapsen mikrosysteemeihin, jotka muodostuvat toiminnoista ja suhteista ihmisten kesken. Bronfenbrennerin mukaan ympäristön ominaisuuksiin kuuluu muutakin kuin vain havaittava ympäristö. Tärkeitä kehitykseen vaikuttavia asioita ovat merkitykset, joita yksilö antaa tilanteille. Yksilön kehittyessä hän alkaa myös ymmärtää tapahtumia, jotka eivät kuulu välittömään ympäristöön. Näin yksilö avartaa toiminnallista ja mentaalista maailmaansa aina makrosysteemiin saakka. (Puroila & Karila 2001, 208, 214.) Opinnäytetyön tutkimuksessa ovat tutkimuskohteena kaksi lapsen välitöntä ympäristöä eli koti ja päivähoitopaikka.

Mesosysteemiin kuuluu vähintään kahden ympäristön välillä olevat yhteydet. Tätä systeemiä ovat kehittyvällä henkilöllä esimerkiksi yhteydet, joita on koulun ja kodin välillä. (Bronfenbrenner 1992, 148.) Mesosysteemeissä tapahtuu päivähoiton työntekijöiden ja vanhempien välinen yhteistyö. Lapsi on vuorovaikutuksessa mesosysteemiin kuuluvien aikuisten kanssa. (Järvinen ym. 2011, 30.) Tämän opinnäytetyön tutkimus liittyi erityisesti lapsen mesosysteemiin eli vanhempien ja varhaiskasvattajien odotuksiin heidän yhteisessä kasvatustehtävässään.

Eksojärjestelmää ovat yhteydet ja prosessit, joihin kuuluu vähintään kaksi ympäristöä. Näistä ympäristöistä ainakin yksi on sellainen, johon kehittyvä henkilö ei itse kuulu, mutta kuitenkin henkilön välittömään ympäristöön tämän ympäristön tapahtumat vaikuttavat. (Bronfenbrenner 1997, 264–265.) Lapsen kohdalla tämä voi tarkoittaa yhteyksiä toisen vanhemman työpaikan ja kodin välillä (Bronfenbrenner 1992, 148).

Makrosysteemistä ilmenee tilanteet, joita yhteiskunnassa eri aikoina vallitsee (Järvinen ym. 2011, 32). Kulttuuri ja tietty aika vaikuttavat siihen, millaisia mahdollisuuksia yksilön kehitykselle on (Puroila & Karila 2001, 213). Talous ja poliittiset rakenteet kuuluvat tähän systeemiin (Salminen & Tynnenen 2011, 17). Lainsäädännöllä ja poliittisilla päätöksillä on vaikutuksia esimerkiksi kasvatuksellisiin järjestelmiin (Vilén ym. 2006, 210).

3 KASVATUSKUMPPANUUS

Varhaiskasvatuslaissa todetaan, että varhaiskasvatuksen tulee tehdä yhteistyötä vanhemman tai huoltajan kanssa siten, että se on lapsen hyvinvoinnin ja kehityksen parhaaksi (L8.5.2015/580). Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja henkilöstön sitoutumista yhteistyöhön, jossa tuetaan lasten kehitystä, kasvua ja oppimista. Päävastuu kasvatuksesta ja tuntemus lapsesta on vanhemmilla. Henkilöstöllä on ammatillista tietämystä ja vastuu kasvatuskumppanuuden muodostamisesta. Näin sekä kasvattajien että vanhempien tiedot yhdistyvät lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. (Stakes 2005, 31.)

Päivähoitoon perehtyneet asiantuntijat ovat kaikki sitä mieltä, että lapsen hyvinvoinnin kannalta vanhempien ja päiväkodin välinen yhteistyö on erittäin olennaista (Sinkkonen 2003, 214). Lapsen hyvinvoinnin turvaamisen kannalta on tärkeää, että kasvattajat ja vanhemmat luottavat toisiinsa, ovat tasavertaisia sekä kunnioittavat toisiaan (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2014). Kasvattaja voi luottaa siihen, että hänen taitonsa ammattilaisena saa vanhemmilta kunnioitusta ja vanhemmat luottavat, että heidän lapsensa tarpeet otetaan huomioon (Polamo 2015).

Kasvattajien ja vanhempien yhteistyöhön kuuluu kotikasvatuksen tukeminen. Tämä ei tarkoita sitä, että vanhempien kasvatuskäytännöt hyväksyttäisiin automaattisesti. Se tarkoittaa sitä, että kasvatukseen liittyvistä asioista keskustellaan tavoitteellisesti niin, että se on lapsen edun mukaista. Keskustelussa otetaan esiin kasvatuseräpäätökset, kulttuuri ja arvot. Vastuun kumppanuudesta puhutaan, kun sekä vanhemmat että kasvattajat tekevät keskenään yhteistyötä huolehtimalla omalla vastuualueellaan lapsen kasvatuksesta. (Koivunen 2009, 151–152.)

3.1 Kasvatuskumppanuuden prosessi

Kasvatuskumppanuus lähtee tutustumisesta. Tutustumiskäynti toteutetaan perheen kotona tai perheen toivomuksesta myös päiväkodissa tai muussa asianmukaisessa paikassa. Aloituskeskustelu pidetään ennen päivähoiton alkua. Aloituskeskustelun tarkoituksena on luottamuksen synnyttäminen perheeseen sekä vanhempien

kuuleminen päivähoiton aloituksesta ja siihen liittyvistä odotuksista, peloista ja toiveista. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41.)

Päivähoiton aloitukseen kuuluu lapsen ja vanhemman tutustumisjakso. Lapselle on tärkeää siirtyä kodista päivähoitoon asteittain. Joissakin päivähoitopaikoissa on omahoitajakäytäntö, jolloin perheen ja lapsen huomioiminen yksilöllisesti sekä lapsen turvautuminen tähän kasvattajaan on mahdollista. (Kaskela & Kekkonen 2006, 43–44.) Lapselle on tärkeää, että alkuvaiheessa päiväkodissa on edes yksi aikuinen, jota hän voi pitää omana aikuisena. Tämä aikuinen on myös keskustellut hänen vanhempiansa kanssa, mikä luo lapsen turvallisuuden tunnetta. (Munter 2001, 51–52.)

Omahoitajuutta käytetään päivähoitossa työmenetelmänä, jossa lapselle nimetään omahoitaja. Omahoitaja auttaa lasta päivähoitoon sopeutumisessa sekä on vastuussa lapsesta sen ajan, kun tämä on päivähoitossa. Omahoitaja on vuorovaikutussuhteessa lapsen ja perheen kanssa sekä on luomassa kasvatuskumppanuutta. (Salminen & Tynninen 2011, 12.)

Lapsi, kasvattaja ja vanhempi kohtaavat päivittäin, kun lasta tuodaan tai haetaan päivähoitosta. Päivittäisissä vuoropuheluissa voidaan keskustella lapsen liittyvistä tavallisista tai pulmallisista asioista. Vuoropuhelu ja kasvatuskumppanuus kestävät koko sen ajan, kun lapsi on päivähoitossa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44.)

Jokapäiväisten keskustelujen lisäksi sovitaan myös erikseen kasvatuskeskusteluja (Järvinen ym. 2011, 125). Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvissä keskusteluissa voidaan käydä läpi asioita, joista puhuttiin aloituskeskustelussa tai asioita, joista on jo sovittu aiemmin. Merkityksellistä on, että kasvatuskeskustelujen ilmapiiri on kannustava ja positiivinen. Vanhempien kanssa käydyissä keskusteluissa, kasvattaja voi kertoa omat havaintonsa ja tietämyksensä lapsesta. Huolenaiheet ilmaistaan mahdollisimman varhain. (Kaskela & Kekkonen 2006, 46.)

3.2 Huoltajien tehtävä

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta korostaa, että huoltajan tehtävänä on lapsen hyvinvoinnin ja kehityksen turvaaminen. Lapselle tulee taata virikkeellinen ja turvallinen ympäristö, jossa voi kasvaa. Lapsen tulee saada tarpeellista huolenpitoa, jossa huomioidaan kehitystaso ja ikä sekä hyvää kasvatusta ja hoitoa. Lisäksi lapsen tulee kasvatuksessa saada turvaa, hellyyttä ja ymmärrystä. (L8.4.1983/361.) Vanhemmat ensisijassa vastaavat lapsensa kasvatuksesta (MLL 2015 a).

Vanhemmuus on sitä, että lapsen oikeus, tarpeet ja hyvinvointi ovat omia tarpeita tärkeämpiä. Vanhemmuus vaatii työn ja ponnistelun lisäksi myös luopumisia. Vanhemmuus suhteena kestää koko elämän ja siitä ei voi luopua. Oikeudet ja velvollisuudet ovat osa vanhemmuutta. (Schmitt 2003, 316, 324.)

Vanhemmilla on samanaikaisesti erilaisia rooleja. Näitä rooleja ovat rakkauden antaja, huoltaja, rajojen asettaja, elämän opettaja ja ihmissuhdeosaaja. Tärkeää on antaa lapselle rakkautta. Huoltajana huolehditaan lapsen perusteista, kuten puhtaudesta, ruuasta, levosta ja vaateuksesta. Rajojen asettajana pidetään huolta lapsen turvallisuudesta rutiinien ja selkeiden sääntöjen avulla. Elämän opettajana lapselle opetetaan erilaisia taitoja ja arvoja, jolloin lapsi pikkuhiljaa alkaa käsittää lisää ympärillä olevaa maailmaa. Ihmissuhdeosaajana lapselle näytetään, miten toimia muiden kanssa sekä miten esimerkiksi osoitetaan rakkautta ja välittämistä. (Hermanson 2012.)

3.3 Päivähoidon tehtävä

Varhaiskasvatuslaissa todetaan, että varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa sille tarkoitettussa paikassa, jota sanotaan päiväkodiksi. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on vanhempien tai huoltajien tukeminen lasten kasvatuksessa. (L8.5.2015/580.) Päivähoidossa ydintehtäviä ovat lasten kasvatus, opetus ja hoito. Perustehtäviä ovat myös verkostotyö, yhteistyö vanhempien kanssa sekä lastensuojelun tukitoimi. Pedagogiikka on osa kasvatusta. (Koivunen 2009, 11–12.) Päivähoidon tulee tehdä kotien kanssa yhteistyötä siten, että tehtävänä on lapsen tasapainoisen kehi-

tyksen edistäminen. Päivähoidon tehtävänä on myös turvallisten ihmissuhteiden tarjoaminen sekä vanhempien uskonnollisen vakaumuksen kunnioittaminen. (Järvinen ym. 2011, 89.)

Päivähoidon tehtävänä oli alun perin mahdollistaa paremmat lähtökohdat lapsille, jotka olivat huonommassa sosiaalisessa asemassa. Tämän jälkeen päivähoitolaitoksen tehtävänä oli antaa naisille mahdollisuus käydä työssä, ihan niin kuin miehilläkin oli. Pian tavoitteeksi tuli lapsen kehitys kaikinpuolisesti. Tämän lisäksi enää ei puhuttu lastentarhoista, vaan päiväkodeista sekä varhaiskasvatuksesta, kun ennen puhuttiin pelkästä päivähoidosta. Lapsen kognitiivista kehitystä koskevaa tutkimustietoa alettiin käyttää lähtökohtana varhaiskasvatuksen suunnitelmissa. (Keltikangas-Järvinen 2012, 213.)

Päivähoidon käytännön tason työhön kuuluu muun muassa perushoivaa ja -hoitoa, avun antamista ruokailussa ja pukemisessa sekä ohjaamista leikeissä. Päivähoitossa on virikkeellistä ja monipuolista toimintaa kuten leikkiä, musiikkia ja liikuntaa. (Ammattinetti 2015.) On tärkeää, että kasvattaja on tietoinen omasta kasvattajuudestaan. Kasvattajat ottavat työssään huomioon kasvatuskumppanuuden ja antavat arvoa lasten ja vanhempien näkemyksille ja kokemuksille. (Stakes 2005, 16–17.)

Kaikissa kunnissa on oma varhaiskasvatussuunnitelma, jonka pohjana on käytetty valtakunnallisia Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Lisäksi kunnilla on oma esiopetuksen suunnitelma, joka pohjautuu Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin, jotka ovat myös valtakunnalliset. (Vilén ym. 2006, 197.) Kaikissa päiväkodeissa on oma varhaiskasvatussuunnitelma, jota käytetään pohjana toimintasuunnitelman laatimisessa kaikissa päiväkodin ryhmissä (Salminen & Tynninen 2011, 48).

Varhaiskasvatuslaissa todetaan, että jokaiselle päiväkotilapselle tulee laatia oma varhaiskasvatussuunnitelma. Henkilöstö ja vanhemmat tai muut huoltajat laativat yhdessä lapsen hoitoa, kasvatusta ja opetusta koskevan varhaiskasvatussuunnitelman. (L8.5.2015/580.) Suunnitelmassa huomioidaan vanhempien näkemykset ja jokainen lapsi yksilönä. Lapsi voi myös itse vaikuttaa varhaiskasvatussuunnitel-

man tekemisessä ja arvioimisessa. Suunnitelman toteutumisen seurannan lisäksi arvioidaan myös, jos on tarvetta tuelle ja millaiset toimenpiteet olisivat tarpeen. (Jormakka 2015.)

4 SOSIAALINEN KEHITYS

Sosiokulttuurallinen oppiminen on sitä, kun lapselle kerrotaan, miten omassa kulttuurissa tulisi käyttäytyä (Keltikangas-Järvinen 2010, 18). Lapsen sosiaalinen kehitys muovautuu, hänen ollessa vuorovaikutuksessa perheenjäsenten ja ystävien kanssa. Lapsen ympärillä olevat aikuiset ovat vastuussa lapsen sosiaalisten taitojen edistämisestä. Ensin vanhemmat ja hoitajat pitävät huolta siitä, että lapsi tutustuu sääntöihin ja sosiaalisiin toimintoihin. Kun lapsi kasvaa, hän oppii ymmärtämään sosiaalisia odotuksia, joita häneltä odotetaan. (Bricker & Waddell 2008, 123.)

Jokainen ihminen on erilainen ja jokaisella on omanlaisensa tapa erilaisten tilanteiden kohtaamiseen (Gottberg 2007, 54). Sosiokognitiiviset taidot ovat kykyjä, joilla tulkitaan sosiaalisia tilanteita ja muodostetaan niistä oikeanlaisia päätelmiä. Toiset lapset tekevät paremmin tulkintoja muiden ajatuksista ja tunteista kuin muut sekä kykenevät arvioimaan, millaisia seurauksia omalla toiminnalla on. (Salmivalli 2005, 87.) Esikoulu ja koulu ovat ympäristöjä, joissa lapset pääsevät oppimaan ryhmissä olemista (Gottberg 2007, 55).

4.1 Sosiaaliset taidot

Sosiaaliset taidot ja sosiaalisuus tarkoittavat eri asioita. Sosiaaliset taidot tarkoittavat kykyä tulla toimeen toisten ihmisten kanssa sekä kykyä selviytyä erilaisista sosiaalisista tilanteista. Sosiaaliset taidot ovat kykyä, jolla ymmärretään muita ihmisiä sekä kykyä empatiaan ja sympatiaan. Sosiaalisia taitoja opitaan ja ne karttuvat kasvatuksen ja kokemusten myötä. Sosiaalisuus taas on synnynnäistä ja tarkoittaa kiinnostusta ja halua olla toisten seurassa. (Keltikangas-Järvinen 2010, 17–18, 22–23.) Pienellä lapsella sosiaalisuus näkyy mielenkiintona muita ihmisiä kohtaan (Keltikangas-Järvinen 2012, 50). Opinnäytetyön tutkimus on painottunut lapsen sosiaaliseen kehitykseen ja sosiaalisiin taitoihin sekä niihin liittyviin odotuksiin, joita vanhemmillä ja varhaiskasvattajilla on.

Sosiaaliset taidot ovat ihmiselle merkityksellisiä. Ne auttavat selviämään arjen tilanteista. Sosiaaliset taidot tuottavat onnea ja tyytyväisyyttä, ja ilman niitä on

uhkana yhteisöstä syrjäytyminen. Sosiaalisia taitoja opitaan koko elämän ajan. Aikuisten tehtävänä on opettaa lapsille sosiaalisia taitoja. (Kerola, Kujanpää & Kallio 2013, 3.)

Teoksessa *Ihmiseltä ihmiselle – sosiaaliset taidot* on nimetty 93 sosiaalista taitoa. Sosiaalisia taitoja ovat esimerkiksi anteeksi pyytäminen, epäonnistumisen sietäminen, erilaisuuden hyväksyminen, itsehillintä, itsensä arvostaminen, kiittäminen, kuunteleminen ja odottaminen. Lisäksi sosiaalisia taitoja ovat muun muassa omien tunteiden tunnistaminen, puolensa pitäminen, ryhmätyötaidot, sääntöjen noudattaminen, tervehtiminen, tunteiden ilmaiseminen sekä toisen huomioiminen ja auttaminen. (Kerola, Kujanpää & Kallio 2013, 4-5.) Tässä kappaleessa esille tulleet sosiaaliset taidot on otettu mukaan opinnäytetyön tutkimukseen.

Sosiaaliset taidot ovat kielellisiä ja ei-kielellisiä. Näiden taitojen avulla pidetään yllä vuorovaikutusta, tehdään aloitteita ja vastataan muiden pyyntöihin. (Poikkeus, Aro, Adenius-Jokivuori 2014, 287.) Sanattomia taitoja voivat esimerkiksi olla katsominen, kuunteleminen sekä kiinnostuksen osoittaminen. Sanallisia sosiaalisia taitoja ovat esimerkiksi anteeksipyytäminen ja mielipiteen esiintuominen. Lapsi pystyy kertomaan, mitä tahtoo tai ei tahdo. (Kauppila 2005, 136–137.)

Sosiaaliset taidot ovat käyttäytymistä, jolla on positiivisia seurauksia, kuten pääseminen mukaan leikkeihin tai kavereiden suosioon (Salmivalli 2005, 86). Kognitiivinen kehitys sekä oppiminen omatoimisiin taitoihin ovat kytköksissä sosiaalisten taitojen kehittymisen kanssa (Bricker & Pretti-Frontczak 2007, 119). Sosiaaliset taidot eivät kehity lapsilla samaan tahtiin, koska kielen oppiminen ja kommunikatiiviset valmiudet liittyvät siihen, kuinka sosiaalisia taitoja opitaan. Vuorovaikutuksellisia seikkoja usein painotetaan lasten sosiaalisissa taidoissa. Näitä seikkoja ovat esimerkiksi hymyileminen, leikkeihin liittyminen, jakaminen, yhteistyö sekä se, että hyväksyy auktoriteetin. (Kauppila 2005, 135–136.)

4.2 Lapsen sosiaalinen kehitys iän mukaan

Kolmen ensimmäisen vuoden aikana kehittyy taitoja, joita edellytetään vuorovaikutukseen muiden ikäistensä kanssa. Mitä enemmän kokemusta lapsi saa, sitä

enemmän taidot kehittyvät. Leikki on sosiaalista, kun lapsi oppii, kuinka toisten kanssa toimitaan. Leikki-ikäiset lapset oppivat yhteisleikkiä, joka lähtee siitä, kun lapset leikkivät vierekkäin. Lapset jäljittelevät toisia lapsia, jolloin vuorovaikutusta ja kommunikaatiota tulee lisää. Ajan kuluessa lapset alkavat jakaa ajatuksiansa toisten kanssa. Lopuksi lapset oppivat olemaan vuorovaikutuksessa ja leikkivät yhteisiä leikkejä, jotta he saisivat saavutettua yhteisen tavoitteen. (Bricker & Waddell 2008, 123.)

Lapsen ollessa 1–2-vuotias opettelee hän ymmärtämään erilaisia ohjeita ja sääntöjä sekä yhteiselämän pelisääntöjä. 1–2-vuotiaalle lapselle tuottaa hankaluuksia käsittää syy-seuraussuhteita, tähän ikään kuuluvan itsekeskeisyyden vuoksi. (MLL 2015 b.) Aikuisen tulee tukea yksivuotiaasta lasta sosiaalisten taitojen opettelussa. Vuoden ikäisellä herää mielenkiinto muiden lasten tekemisiin ja halu samojen asioiden kokeiluun. (Vilén ym. 2006, 159.)

Kaksivuotiaalla herää kiinnostus muita lapsia kohtaan, mutta leikkitilanteisiin samanikäisten kanssa tarvitaan vielä aikuisen ohjaamista (Vilén ym. 2006, 159). Vaikeuksia tuottavat vielä muiden ajatusten ja tunteiden ymmärtäminen ja huomiointi. Lähempänä kolmen vuoden ikää, lapsi alkaa paremmin huomioida ja tunnistaa muiden ihmisten tunteita. (MLL 2015 c.)

Sosiaaliset taidot ovat vielä kehittymässä 3–4-vuotiaalla lapsella ja leikit muiden kanssa eivät aina onnistu. Lelujen jakaminen ja oman vuoron odottelu helpottuu lapsen lähestyessä neljän vuoden ikää. (MLL 2015 d.) Kolmevuotias kokeilee omia rajojaan. Lapsi käsittää, että rajoista seuraa turvallisuutta, mikäli suhde aikuisiin on luottavainen. (Vilén ym. 2006, 159.)

Lelujen jakaminen, vuoron odottelu ja toisten huomiointi helpottuu lapsen ollessa neljän ja viiden ikävuoden välissä. Lapsi pitää muiden samaa ikää olevien seurasta, mutta häviäminen tuottaa vielä hankaluuksia. (Järvinen ym. 2011, 61.) Neljävuotiaalle tunteiden hallitseminen tuottaa vielä vaikeuksia ja leikeissä lapsi saattaa toisinaan olla aggressiivinen. Riitatilanteissa lapsi alkaa kuitenkin enemmän käyttää sanallista ilmaisua, jolloin lapsi ei käy käsiksi yhtä usein kuin pienempänä. Lapsen neuvottelutaidoissa tapahtuu kehittymistä. Lapsi alkaa vertailla

omia kykyjään muihin ja tuntee huonommuutta, mikäli hän kokee itsensä erilaisiksi muihin verrattuna. (MLL 2015 e.)

Lapsen ollessa 5–6-vuotias tunteet heittelevät. Lapsi pitää sääntöleikeistä ja peleistä, mutta häviäminen tuottaa vielä hankaluuksia. Kaverit ovat tärkeässä roolissa ja yhteisleikit sujuvat hyvin. (Järvinen ym. 2011, 62–63.) Viisivuotias jo yleensä ymmärtää, mistä toiselle voi tulla paha mieli, mutta toiminta voi kuitenkin olla vielä itsekeskeistä. Tämän ikäinen lapsi kehittää lohdutustaitojaan. (Vilén ym. 2006, 160.)

Kuusivuotias toimii sääntöjen mukaisesti, jotka ovat yhteisesti sovittuja. Aikuisen tulee kuitenkin olla vielä lapsen tukena sääntöjen mieleen muistuttamisessa. Rajojen kokeilu kuuluu tähän ikään. (Vilén ym. 2006, 160.) Lapsen ollessa 6–7-vuotias ymmärtää hän, mikä on oikein tai mikä on väärin sekä ymmärtää, mikä ero on reilulla ja epäreilulla (Järvinen ym. 2011, 64). Kuusivuotias lapsi tuntee syyllisyyttä, mikäli on tehnyt jotain väärää. Lapselle vanhemmat ovat tärkeimpiä henkilöitä ja lapsi haluaakin tavallisesti toimia heidän mielikseen. Kuuden vuoden ikäinen osaa jo melko hyvin ilmaista omia tunteitaan sanallisesti. Kavereiden kanssa lapsi oppii neuvottelutaitoja, muiden huomioimista sekä vuorottelua. (MLL 2015 f.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksella haluttiin selvittää, millaisia odotuksia vanhemmilla on siitä, mitä päivähoiton tulisi opettaa ja huomioida lasten kasvatuksessa. Vastavuoroisesti tarkoituksena oli selvittää, mitä odotuksia varhaiskasvattajilla on siitä, mitä vanhempien tulisi opettaa ja huomioida lasten kasvatuksessa. Alatutkimusongelmana oli vanhempien ja varhaiskasvattajien odotuksien yhtäläisyyksien ja eroavaisuuksien selvittäminen. Aineisto kerättiin kyselylomakkeilla vaasalaisen päiväkodin 0–3-vuotiaiden, 3–5-vuotiaiden ja esiopetusryhmän varhaiskasvattajilta eli lastentarhanopettajilta ja lastenhoitajilta sekä näissä ryhmissä olevien lasten vanhemmilta.

Tutkimuslupa anottiin keväällä 2015 Vaasan kaupungin varhaiskasvatusjohtajalta. Tutkimus toteutettiin päiväkodissa ensimmäisen kerran kesäkuussa 2015. Tällöin monet olivat kuitenkin kesälomalla, joten vastauksia ei tullut riittävästi. Kysely toteutettiin toisen kerran elokuussa 2015, jolloin toiminta päiväkodissa oli taas alkanut. Tällöin vanhemmilta tuli takaisin enemmän vastauksia. Varhaiskasvattajilta niitä ei kuitenkaan tullut tarpeeksi, joten kyselylomakkeet vietiin heille vielä uudestaan. Tämän jälkeen vastauksia oli palautettu sen verran, että niistä saatiin kattavampia tutkimustuloksia.

5.1 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen. Kvalitatiivisen tutkimuksen perustana on kuvailla todellista elämää ja tutkimuksen kohdetta tutkitaan niin kokonaisvaltaisesti kuin on mahdollista. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään siihen, että asioita löydetään tai tuodaan esiin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2012, 161.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkittavan näkökulmia. Laadullisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmänä voi olla haastattelu. (Virsta virtual statistics 2015 a.) Tämän opinnäytetyön tutkimuksessa tiedonkeruumenetelmänä käytettiin kyselylomakkeita.

Puolistrukturoitu tarkoittaa, että useimmat kysymykset ovat strukturoituja. Lomakkeella saattaa olla myös avoimia kysymyksiä tai sellaisia kysymyksiä, joissa

pyydetään mainitsemaan jokin muu asia. (Virsta virtual statistics 2015 b.) Tämän opinnäytetyön tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmänä käytettiin puolistrukturoituja kyselylomakkeita, joissa oli sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Strukturoiduissa kysymyksissä käytettiin Likert-asteikkoa sekä kysymystä, jossa vastausvaihtoehdot tuli laittaa tärkeysjärjestykseen.

Kyselylomakkeita oli kahdenlaisia, mutta aiheet olivat samat. Toiset oli tarkoitettu vanhemmille ja toiset päivähoidon varhaiskasvattajille. Vanhemmille tarkoitetuissa kyselylomakkeissa (LIITE 3) kysyttiin heidän odotuksiaan siitä, mitä päivähoiton tulisi opettaa ja ottaa huomioon lasten kasvatuksessa. Varhaiskasvattajille tarkoitetuissa kyselylomakkeissa (LIITE 4) taas kysyttiin heidän odotuksiaan siitä, mitä vanhempien tulisi opettaa ja ottaa huomioon lasten kasvatuksessa. Strukturoidut kysymykset painottuivat vanhempien ja varhaiskasvattajien odotuksiin lapsen sosiaalisesta kehityksestä ja sosiaalisista taidoista.

Likert-asteikolla mitataan motivaatiota ja asenteita, jolloin vastaaja arvioi käsityksensä kysymyksestä tai väitteestä. Asteikko on 5-7 portainen ja tavallisesti skaalan toisessa päässä on, että on erittäin vahvasti eri mieltä ja toisessa päässä, että on erittäin vahvasti samaa mieltä. (Metsämuuronen 2005, 61.) Kyselylomakkeiden alussa oli väitteitä, joissa oli käytetty Likert-asteikkoa, jonka skaala oli 1-5. Yksi tarkoitti, että on täysin eri mieltä ja kaksi tarkoitti, että on jonkin verran eri mieltä. Neljä tarkoitti, että on jonkin verran samaa mieltä ja viisi, että oli täysin samaa mieltä. Jos vastaaja ei osannut sanoa mielipidettään, vastasi hän kolmosen. Vastajat valitsivat numeroista sen, joka eniten vastasi omaa näkemystä väitteestä.

Kyselylomakkeen toisessa osiossa oli kysymys, jolle oli 14 vastausvaihtoehtoa. Vastausvaihtoehdot olivat erilaisia opetuksessa ja kasvatuksessa huomioitavia sosiaalisia taitoja, jotka vastaajan tuli asettaa tärkeysjärjestykseen numeroimalla ne. Yksi tarkoitti, että asia on tärkein, kaksi, että se on toiseksi tärkein ja kolme, että se on kolmanneksi tärkein ja niin edelleen aina lukuun 14 asti. Joka vastausvaihtoehdon eteen viivalle siis kirjoitettiin jokin numero yhden ja neljäntoista väliltä.

Kyselylomakkeen lopussa oli vielä kolme avointa kysymystä. Kysymykset koskivat odotuksia ennen päivähoiton aloitusta sekä sitä, miten nämä odotukset olivat

toteutuneet. Viimeisenä kysyttiin, mitä asioita tulisi enemmän opettaa ja ottaa huomioon kasvatuksessa.

5.2 Aineiston kerääminen

Saatekirjeessä tulee ilmi tutkimuksen perustiedot eli millainen tutkimus on kyseessä, kuka on sen tekijä, kuinka vastaajat ovat valikoituneet sekä mihin tutkimustuloksia hyödynnetään. Saatekirje voi vaikuttaa vastaajaan siten, että hän joko motivoituu vastaamaan tai jättää kokonaan vastaamatta. (Vehkalahti 2008, 47–48.) Ensimmäisen kerran kesäkuussa 2015 päiväkotiin vietyjen kyselylomakkeiden mukaan oli liitettynä saatekirjeet (LIITE 1). Saatekirjeissä esiteltiin tutkimuksen aihe, tekijä sekä tutkimukseen vastaamisen merkitys, jotta vastaajat tietäisivät millaiseen tutkimukseen ovat osallistumassa. Alhaisen vastausmäärän vuoksi kysely teetettiin uudestaan elokuussa 2015. Tällöin myös kyselylomakkeiden lisäksi vietiin saatekirjeet (LIITE 2). Nämä poikkesivat edellisistä saatekirjeistä palautuspäivämäärän lisäksi myös siten, että näissä kerrottiin kyselyn uudelleen toteuttamisesta, joka johtui aikaisemman kyselykerran alhaisesta vastausmäärästä. Saatekirjeellä toivottiin lisää vastauksia kattavampien tutkimustuloksen saamiseksi.

Kyselylomakkeen ja saatekirjeen lisäksi vanhemmat ja varhaiskasvattajat saivat vastauskirjekuoren, jonka sisään he saivat laittaa kyselylomakkeen, kun olivat siihen vastanneet. Tutkimukseen osallistuviin ryhmiin vietiin palautuslaatikot, joihin täytetyt lomakkeet palautuskirjekuoren sisällä sai palauttaa. Palautuslaatikot olivat näkyvällä paikalla ja niissä luki selkeästi, että ne oli tarkoitettu kyselylomakkeille. Tutkittavilla oli kaksi viikkoa aikaa vastata lomakkeen kysymyksiin.

5.3 Tutkimuksen analysointi

Aineistolähtöinen lähestymistapa tarkoittaa sitä, että aineistosta etsitään teemoja. Teemoittamalla aineisto pelkistetään siten, että etsitään oleellimmat seikat. (Moilanen & Rähkä 2007, 55.) Aineistoa pilkotaan ja jaetaan eri ryhmiin aiheiden mukaan. Teemoja aletaan etsiä, kun aineistoa on ryhmitelty. Tietyn teeman alle etsitään sopivia näkemyksiä. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi on käsitteiden yhdistelyä. Sisällönanalyysin pohjana on tulkinta ja päättely, jolloin empiirisestä ai-

neistosta päästään käsitteellisempään näkökulmaan. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 93, 112.) Aineiston avoimet kysymykset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Analysointi lähti siitä, että vastaukset luettiin tarkasti läpi. Sen jälkeen aineistoa tiivistettiin jättäen epäoleelliset asiat pois. Ilmaisuihin etsittiin samankaltaisuuksia, joita ryhmiteltiin. Näin ryhmille syntyi erilaisia teemoja, joissa oli alaluokkia. Teema syntyi sen mukaan, mitä ilmaisuja eli alaluokkia oli.

Likert-asteikon väitteet analysoitiin tekemällä Excelillä vastauksista taulukkoja. Taulukoista tehtiin diagrammit, jotka havainnollistivat sitä, kuinka moni on ollut jotakin mieltä väitteestä. Kysymys, jossa vastaajaa pyydettiin laittamaan vastausvaihtoehdot tärkeysjärjestykseen, analysoitiin myös tekemällä Excel-taulukot ja diagrammit. Tässä opinnäytetyössä on esitettynä vastauksien diagrammit.

5.4 Tutkimuksen reliabelius, validiteetti ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuutta kuvataan validiteetilla ja reliabiliteetilla. Tutkimuksen validiteetti tarkoittaa sitä, että onko tutkittu sitä, mitä on pitänytkin. (Metsämurtonen 2005, 64–65.) Reliabelius tutkimuksessa tarkoittaa sitä, että mittaustuloksia voidaan toistaa. Tutkimusta voidaan esimerkiksi pitää reliabiliteettina, jos eri tutkimuskertoina saadaan samalta tutkittavalta samanlainen tulos. (Hirsjärvi ym. 2012, 231.) Tutkimus on luotettava, koska kyselylomakkeet testattiin ennen varsinaista kyselyä. Testauksella pyrittiin siihen, että kysymykset olisivat selkeitä ja ymmärrettäviä. Tällöin vastaajat vastaisivat niihin samalla tavalla, vaikka kysely toteutettaisiin uudestaan. Lisäksi kysymyksistä haluttiin sellaisia, joihin vastamalla saadaan haluttuun tutkimusongelmaan vastaukset.

Tutkimuksessa on huomioitu eettisyys. Aineistoa analysoitaessa otettiin tarkasti huomioon kaikki vastaukset. Kyselylomakkeisiin vastaaminen oli vapaaehtoista. Vastaajien anonymiys on säilynyt koko tutkimuksen ajan, mikä haluttiin vielä varmistaa vastauskuorilla, joihin vastaajat saivat laittaa kyselylomakkeet. Opinnäytetyössä ei tule esille sellaisia asioita, joista voisi selvittää vastaajan henkilöllisyys tai tutkimukseen osallistuvan päiväkodin nimi. Aineistoa on säilytetty asianmukaisesti varmassa paikassa siten, että vain tutkimuksen tekijä on päässyt niitä lukemaan. Tutkimuksen ollessa valmis, aineisto on hävitetty asianmukaisesti.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

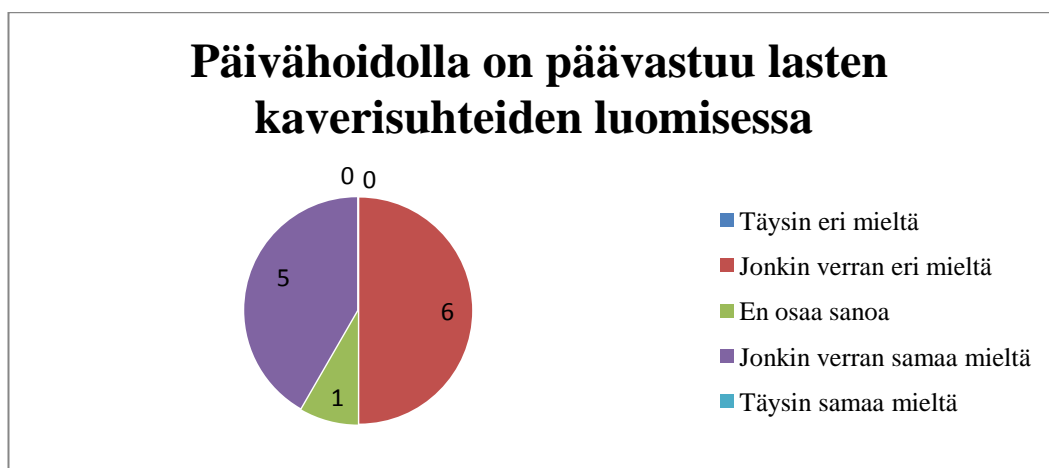
Kyselyyn vastanneita vanhempia oli 12, jolloin vanhempien vastausprosentti oli 28. Kyselyyn vastanneita varhaiskasvattajia oli 5, jolloin heidän vastausprosenttinsa oli 63. Kyselylomakkeen ensimmäinen osio liittyi taustatietoihin. Vanhemmille tarkoitettussa lomakkeessa kysyttiin kyseisessä päiväkodissa olevan tai olevien lasten ikää. Varhaiskasvattajille tarkoitettussa lomakkeessa kysyttiin, että työskenteleekö vastaaja päiväkodissa lastenhoitajana vai lastentarhanopettajana.

6.1 Vanhempien vastaukset

Kyselyyn vastanneiden vanhempien lapsista nuorin oli 1,5-vuotias ja vanhimmat olivat 6-vuotiaita. Kaikilla vastanneilla vanhemmilla oli tutkimukseen osallistuvassa päiväkodissa yksi lapsi. Seuraavaksi on esitelty vanhempien vastauksia.

6.1.1 Vanhempien mielipiteet kasvatuksen päävastuusta

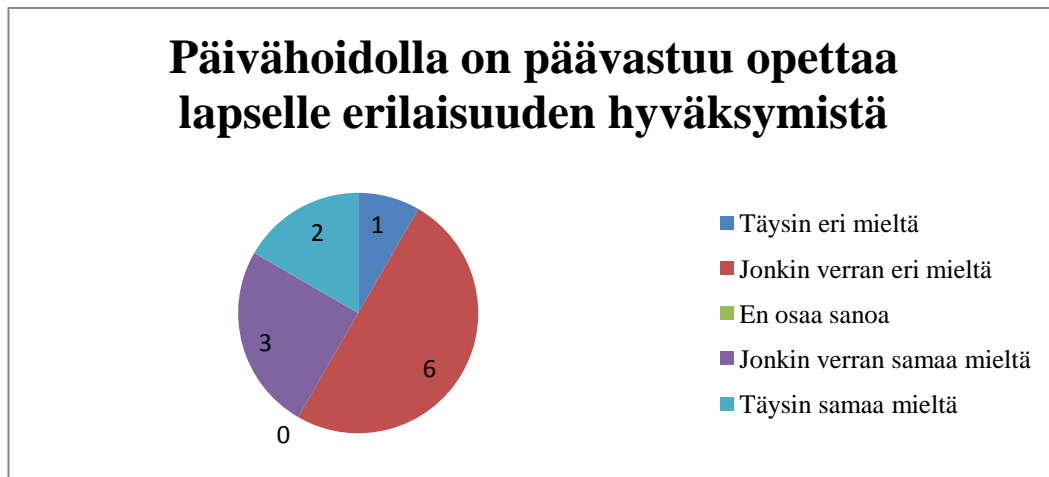
Taustatietojen jälkeen oli kahdeksan väittämää, joissa oli käytetty 5-portaista Likert-asteikkoa. Väittämät liittyivät lapsen ihmissuhteiden luomiseen ja sosiaalisiin taitoihin. Ensimmäisenä väittämänä oli, että päivähoitolla on päävastuu lasten kaverisuhteiden luomisessa (ks. kuvio 1).

Kuvio 1. Vanhempien käsitys päävastuusta lasten kaverisuhteiden luomisessa.

Vastaajista 6 oli jonkin verran eri mieltä ja 5 oli jonkin verran samaa mieltä. Vastaajista 1 ei osannut sanoa.

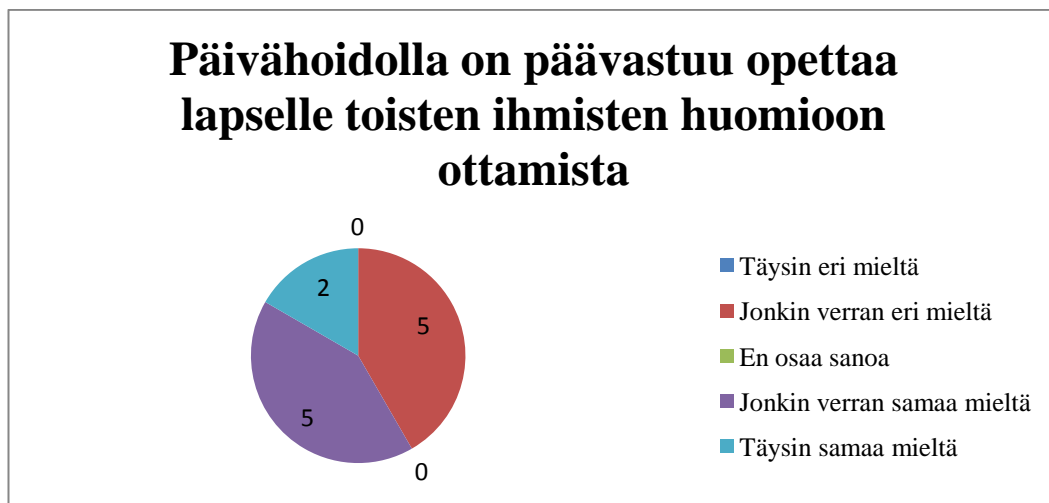
Toinen väittämä oli, että päivähoitolla on päävastuu opettaa lapselle erilaisuuden hyväksymistä (ks. kuvio 2).

Kuvio 2. Vanhempien käsitys päävastuusta opettaa lapselle erilaisuuden hyväksymistä.

Vastaajista 1 oli täysin eri mieltä ja 6 jonkin verran eri mieltä. Vastaajista 3 oli jonkin verran samaa mieltä ja 2 täysin samaa mieltä.

Kolmas väittämä oli, että päivähoitolla on päävastuu opettaa lapselle toisten ihmisten huomioon ottamista (ks. kuvio 3).

Kuvio 3. Vanhempien käsitys päävastuusta opettaa toisten ihmisten huomioon ottamista.

Vastaajista 5 oli jonkin verran eri mieltä. Jonkin verran samaa mieltä oli 5 vastaajaa ja täysin samaa mieltä oli 2 vastaajaa.

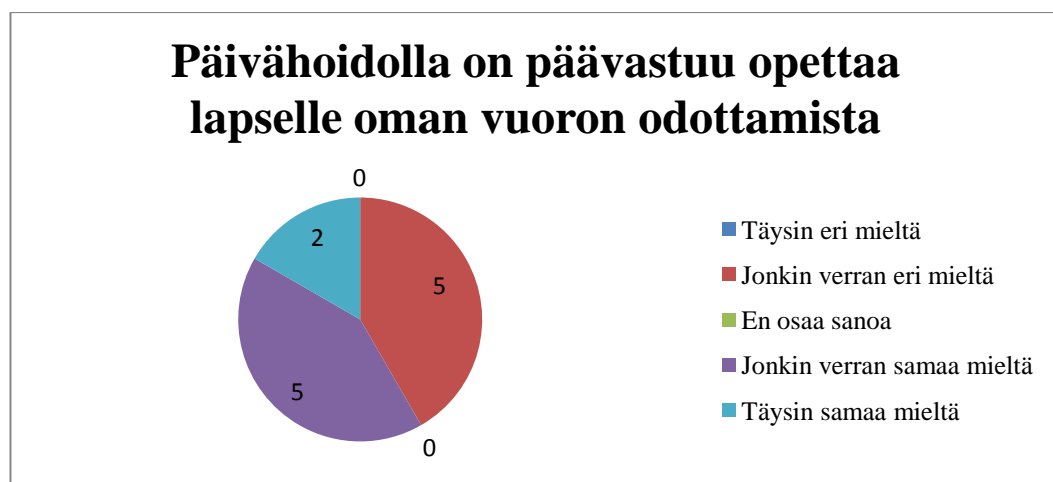
Neljäntenä väittämänä oli, että päivähoidolla on päävastuu opettaa lapselle hyviä käytöstapoja (ks. kuvio 4).

Kuvio 4. Vanhempien käsitys päävastuusta opettaa hyviä käytöstapoja.

Vastaajista 1 oli täysin eri mieltä ja 4 jonkin verran eri mieltä. Jonkin verran samaa mieltä oli 4 ja täysin samaa mieltä 2 vastaajaa. Vastaajista 1 ei osannut sanoa.

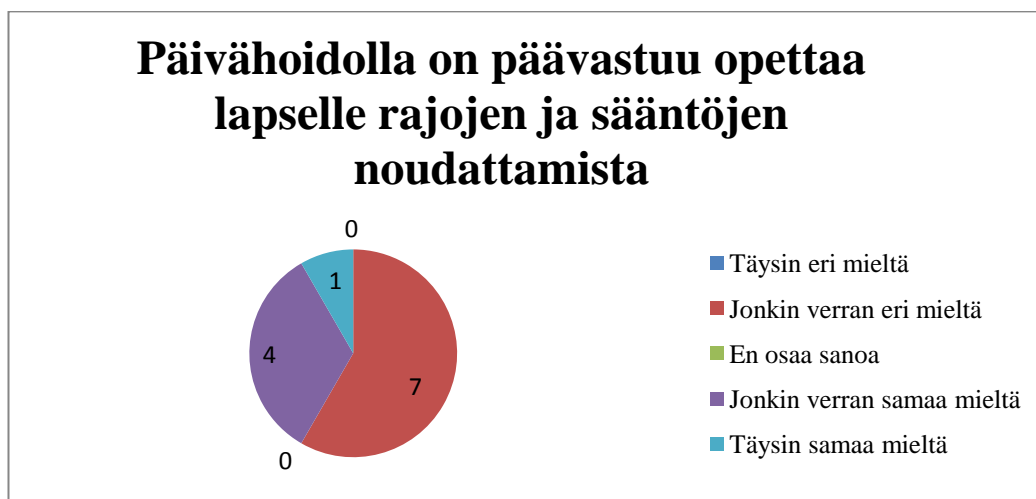
Viides väittäjä oli, että päivähoidolla on päävastuu opettaa lapselle oman vuoron odottamista (ks. kuvio 5).

Kuvio 5. Vanhempien käsitys päävastuusta opettaa oman vuoron odottamista.

Vastaajista 5 oli jonkin verran eri mieltä. Jonkin verran samaa mieltä oli 5 vastaajaa ja täysin samaa mieltä oli 2 vastaajaa.

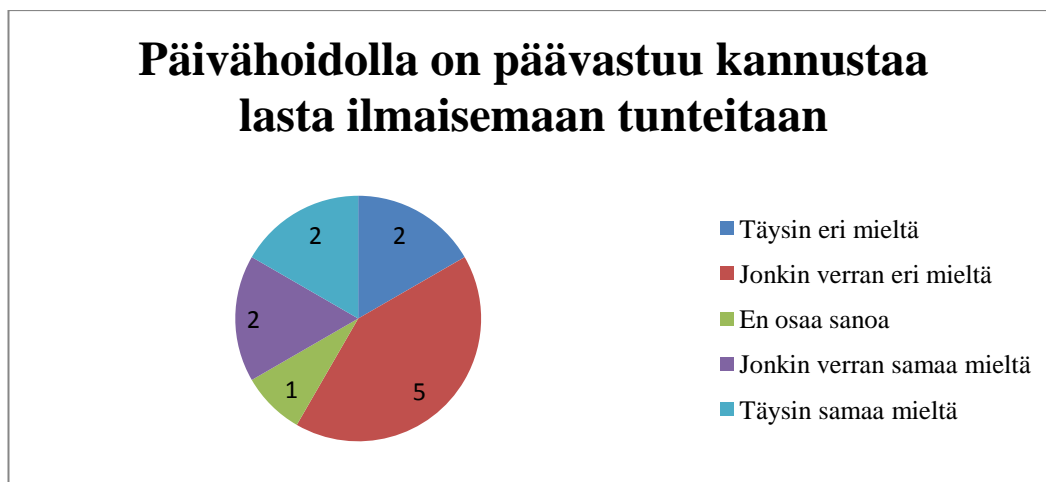
Kuudes väittämä oli, että päivähoidolla on päävastuu opettaa lapselle rajojen ja sääntöjen noudattamista (ks. kuvio 6).

Kuvio 6. Vanhempien käsitys päivästä opettaa rajoja ja sääntöjä.

Vastaajista 7 oli jonkin verran eri mieltä. Vastaajista 4 oli jonkin verran samaa mieltä ja 1 oli täysin samaa mieltä.

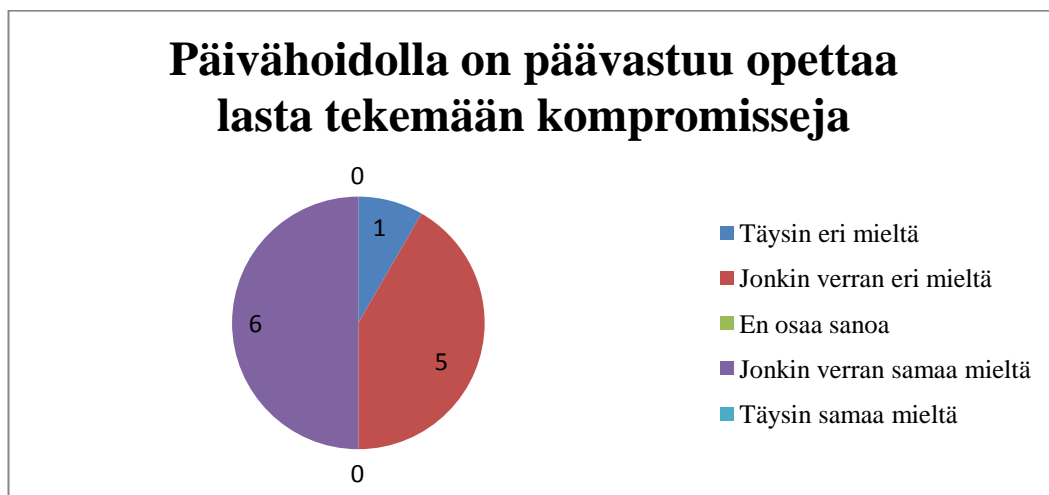
Seitsemäs väittämä oli, että päivähoidolla on päävastuu kannustaa lasta ilmaisemaan tunteitaan (ks. kuvio 7).

Kuvio 7. Vanhempien käsitys päivästä kannustaa tunteiden ilmaisuun.

Vastaajista 2 oli täysin eri mieltä ja 5 oli jonkin verran eri mieltä. Vastaajista 2 oli jonkin verran samaa mieltä ja 2 oli täysin samaa mieltä. Vastaajista 1 ei ollut osannut sanoa.

Viimeisenä väittämänä oli, että päivähoidolla on päävastuu opettaa lasta tekemään kompromisseja (ks. kuvio 8).

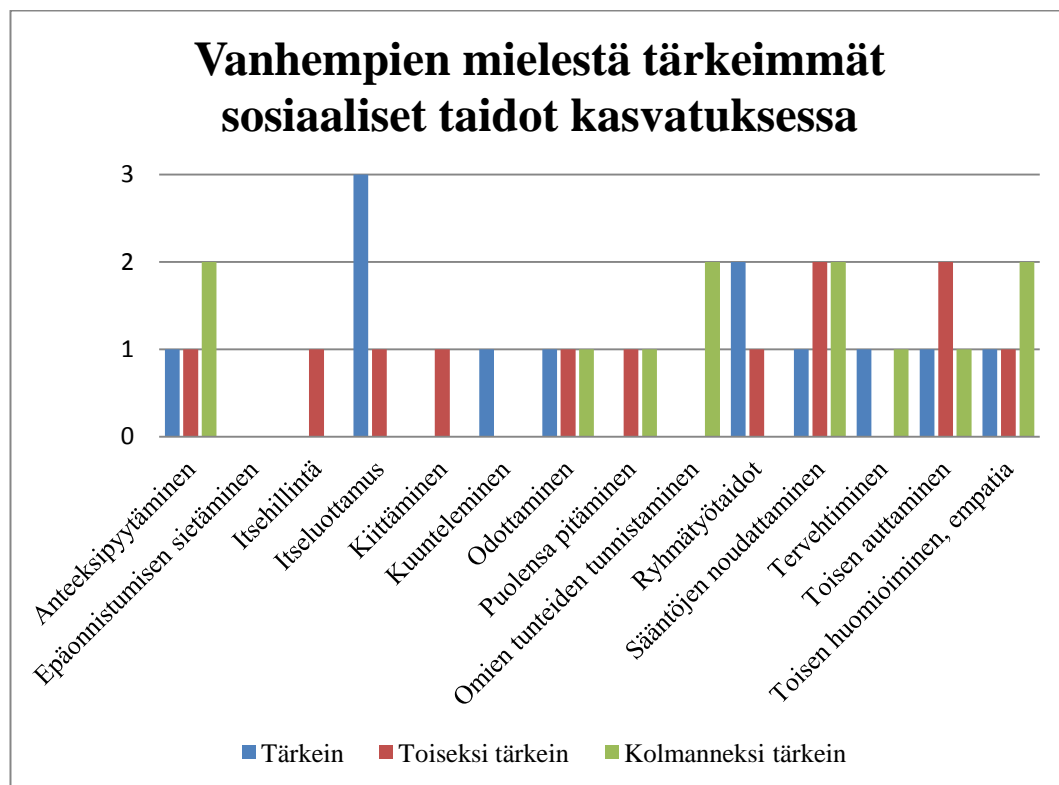

Kuvio 8. Vanhempien käsitys päävastuusta opettaa kompromissien tekoa.

Vastaajista 1 oli täysin eri mieltä ja 5 oli jonkin verran eri mieltä. Vastaajista 6 oli jonkin verran samaa mieltä.

6.1.2 Vanhempien mielestä tärkeimmät sosiaaliset taidot

Seuraavaksi vanhempia pyydettiin laittamaan sosiaalisia taitoja tärkeysjärjestykseen sen mukaan, kuinka tärkeiksi ne mielletään kasvatuksessa. Kyselyyn vastanneista vanhemmista kaikki olivat vastanneet tähän kysymykseen. Kuviossa 9 on esitettyä vanhempien mielipiteet siitä, mitkä ovat kolme tärkeintä sosiaalista taitoa, joita päivähoiton tulisi opettaa ja ottaa huomioon kasvatuksessa.

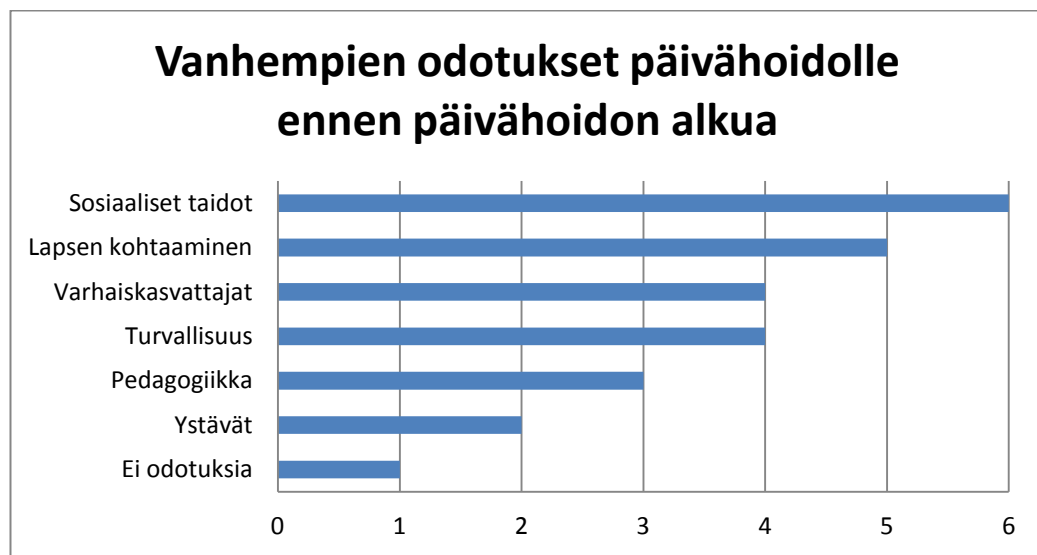
Kuvio 9. Vanhempien mielestä kolme tärkeintä sosiaalista taitoa kasvatuksessa.

Vanhempien vastauksissa tärkeimmiksi sosiaalisiksi taidoiksi nousivat anteeksipyytäminen, itseluottamus, sääntöjen noudattaminen, toisen auttaminen ja toisen huomioiminen, empatia. Nämä taidot oli useimmiten nostettu kolmen kärkeen. Vastaajista kolmen mielestä itseluottamus oli se tärkein sosiaalinen taito.

Vanhemmista 5 oli vastannut siten, että ryhmätyötaidot oli se vähiten tärkein vaihtoehto. Vähiten tärkeimmiksi oli myös koettu puolensa pitäminen ja tervehtiminen, joista kumpikin oli kahden vastaajan mielestä vähiten tärkein.

6.1.3 Vanhempien odotukset päivähoitolle

Ensimmäisessä avoimessa kysymyksessä kysyttiin, mitä odotuksia vanhemmilla on ollut päivähoitolle ennen kuin heidän lapsensa ovat aloittaneet päivähoiton. Vanhemmista kaksi oli jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen eli vastaajia oli 10. Vastauksissa oli yhteensä 25 ilmaisua. Kuviossa 10 on esitettyä teemat, joita esiintyi vanhempien vastauksissa.

Kuvio 10. Vanhempien odotukset päivähoidolle ennen kuin heidän lapsensa ovat aloittaneet päivähoidon.

Ilmaisujen teemoiksi määriteltiin sosiaaliset taidot, lapsen kohtaaminen, varhaiskasvattajat, turvallisuus, pedagogiikka, ystävät ja ei odotuksia. Vanhempien yleisimmät odotuksiin liittyvät ilmaisut koskivat sosiaalisia taitoja (6 ilmaisua). Niissä oli alaluokkina reilu kaveri, itseensä uskominen, ystävällisyys, sääntöjen ja tapojen noudattaminen, ryhmässä oleminen ja käytöstavat.

”Auttavat kasvattamaan reilua kaveria joka uskoo itseensä ja on ystävällinen.”

”Opettaa lasta olemaan ryhmässä ja kerrata käytöstapoja päivittäin.”

Toiseksi yleisimmät ilmaisut liittyivät lapsen kohtaamiseen ja niitä oli 5.

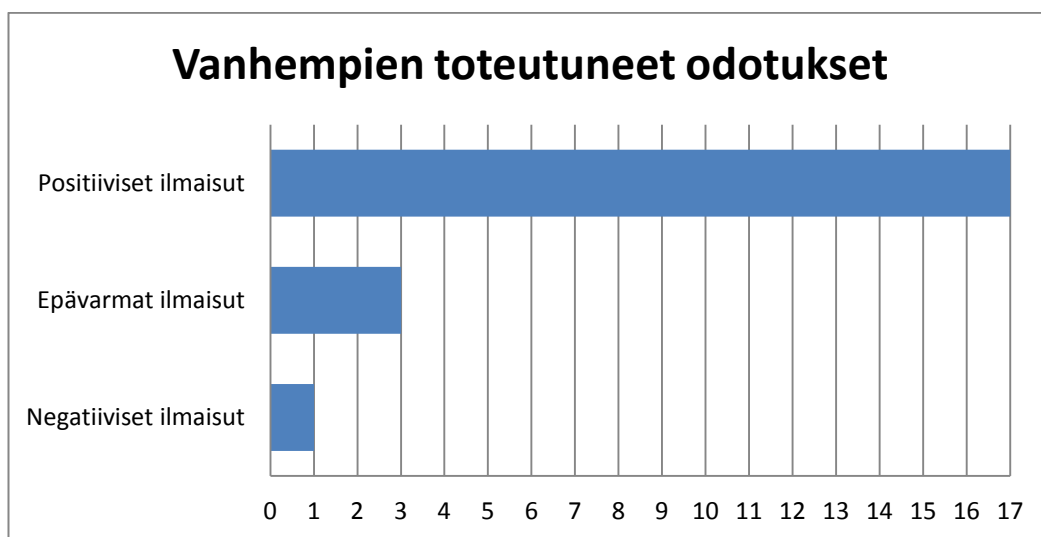
”Että jokainen lapsi otettaisiin huomioon yksilönä.”

Varhaiskasvattajiin ja turvallisuuteen liittyi kumpaankin 4 ilmaisua. Varhaiskasvattajien alaluokat olivat avoimuus, kivat työntekijät ja se, että on tarpeeksi työntekijöitä. Pedagogiikkaan liittyi 3 ilmaisua ja ystäviin 2 ilmaisua.

”Turvallinen kasvuympäristö, jossa lapsella kavereita & kasvunsa mukaiselta toimintaa/ pedagogiikkaa vanhempien työssä olo ajan.”

6.1.4 Vanhempien toteutuneet odotukset

Toisessa avoimessa kysymyksessä kysyttiin, miten edelliseen kysymykseen vastatut odotukset ovat toteutuneet. Vanhemmista kaksi ei ollut vastannut tähän kysymykseen eli vastaajia oli 10. Vanhempien toteutuneisiin odotuksiin liittyviä ilmaisuja löytyi 21. Kuviossa 11 on esitettyä se, kuinka vanhempien odotukset ovat toteutuneet.

Kuvio 11. Vanhempien toteutuneet odotukset päivähoidosta.

Vastauksien ilmaisut olivat positiivisia, epävarmoja ja negatiivisia. Vanhempien vastauksissa 17 ilmaisua oli positiivisia. Tämän teeman alaluokiksi muodostui odotuksien toteutuminen hyvin, lapsen viihtyminen paikassa, lapsen huomiointi, vanhempien kiitollisuus, päivän rutiinien opettaminen, vanhempien oppiminen ja tukeminen, lapsen turvallisuuden tunne sekä iänmukainen toiminta.

”Ovat toteutuneet hyvin. Lapseni on viihtynyt paikassa.”

”Aika lailla hyvin on kyllä!”

”Ovat toteutuneet hyvin. Lapset otetaan hyvin huomioon. On hyvä että lapselle opetetaan päivän rutiinit ja muut jo pienestä pitäen. Samalla vanhemmatkin oppii ja saa tukea kasvatukseen.”

Epävarmat ilmaiset (3 ilmaisua) liittyivät siihen, että lapsi oli ollut päiväkodissa niin vähän aikaa, toimintakausi oli vielä alussa tai että lapsi oli vielä niin pieni.

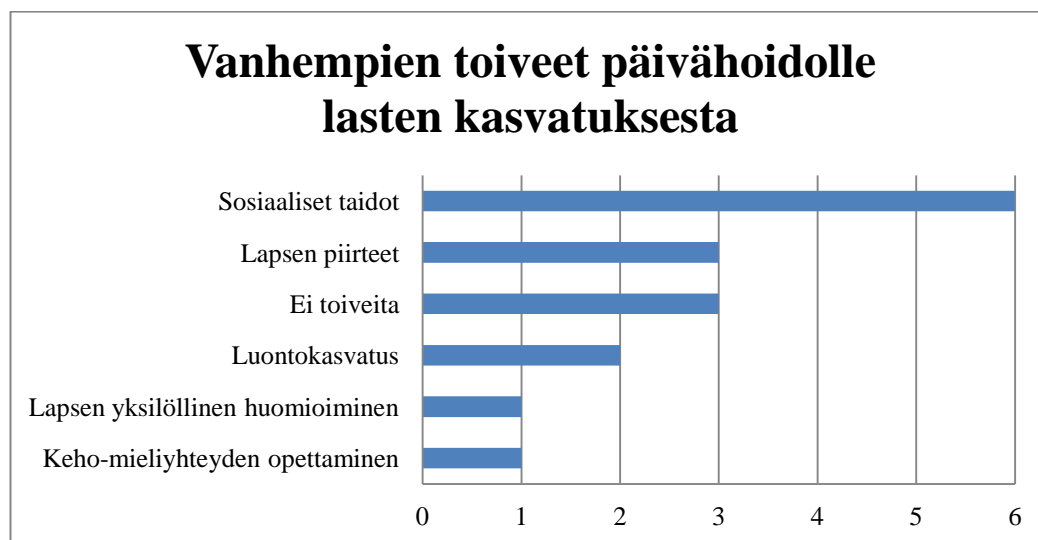
”Vaikea sanoa kun poika on vielä niin pieni...”

Negatiivinen ilmaisu liittyi siihen, että aluksi lapsi oli välillä jäänyt ilman huomiota, kun oli ollut muitakin huomiota tarvitsevia.

”Aluksi vähän itkevä lapsemme jäi välillä huomiotta toisten itkevien viedessä vuorotellen huomion.”

6.1.5 Vanhempien toiveet päivähoidolle

Kolmannessa avoimessa kysymyksessä kysyttiin, mitä asioita vanhemmat toivoisivat päivähoidon enemmän opettavan ja ottavan huomioon lasten kasvatuksessa. Vanhemmista kolme oli jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen ja yksi vastaus jätettiin analysoinnin ulkopuolelle, koska siinä ei ollut vastattu annettuun kysymykseen. Tällöin vastaajia oli 8. Vastauksissa oli yhteensä 16 ilmaisua. Kuviossa 12 on esitettyä vanhempien vastauksien teemat.

Kuvio 12. Vanhempien toiveet päivähoidolle.

Vanhempien ilmaisujen teemoja olivat sosiaaliset taidot, lapsen piirteet, ei toiveita, luontokasvatus, lapsen yksilöllinen huomioiminen sekä keho-mieliyhteyden opettaminen. Vastauksien merkittävin teema oli sosiaaliset taidot (6 ilmaisua),

jonka alaluokkia olivat itseluottamus ja itsetunto, kaverimaisuus, sosiaalisuus, tunneilmaisu ja empatia.

”Opettaa olemaan sosiaalinen (ei ujo).”

Vastaajien mielestä lapsen piirteisiin liittyviä asioita (3 ilmaisua) tulisi enemmän huomioida kasvatuksessa, joita ovat luovuus, lapsen persoonallisuuden kehittäminen sekä rohkeus. Kaikilla vastaajilla ei ollut toiveita (3 ilmaisua).

”Ei tällä hetkellä mitään.”

”Mielestäni opetus on nyt jo hyvällä mallilla, en koe että tarvitsee enempää painottaa mitään tiettyä asiaa.”

Vastauksista löytyi myös luontokasvatus (2 ilmaisua), eli luontoyhteys ja kunnioitus luontoon, sekä lapsen yksilöllinen huomioiminen (1 ilmaisu).

”Lapsen yksilölliseen huomioimiseen (resurssit vain eivät riitä, vaikka hoitajat olisivat motivoituneita)”

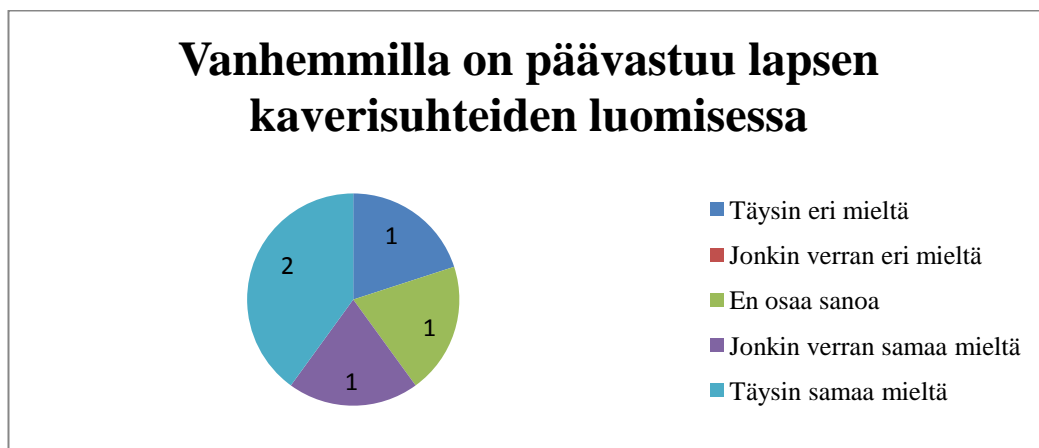
Lisäksi vastauksissa esiintyi keho-mieliyhteyden opettaminen (1 ilmaisu).

6.2 Varhaiskasvattajien vastaukset

Kyselyyn vastanneita varhaiskasvattajia oli viisi. Heistä kaksi oli lastentarhanopettajia ja kolme oli lastenhoitajia. Seuraavaksi on esitettyä varhaiskasvattajien vastaukset.

6.2.1 Varhaiskasvattajien mielipiteet kasvatuksen päävastuusta

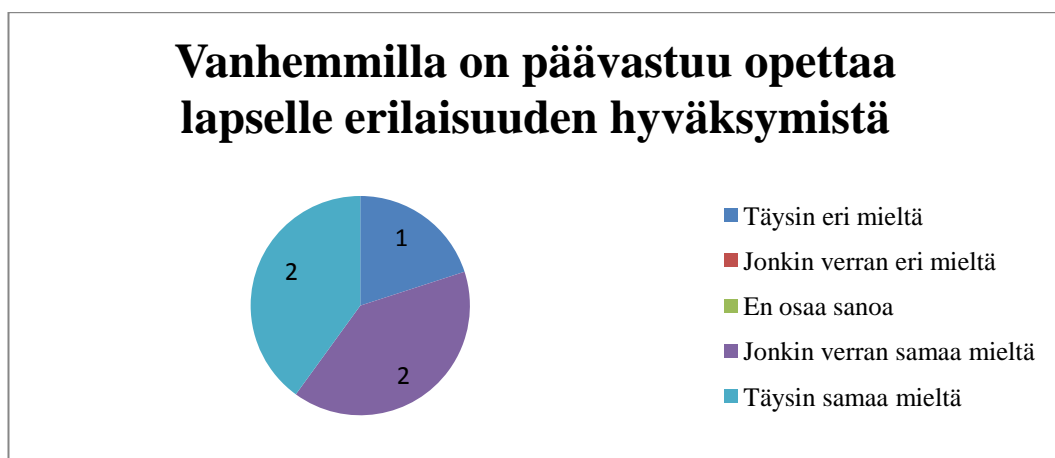
Ensimmäinen väittämä oli, että vanhemmilla on päävastuu lapsen kaverisuhteiden luomisessa (ks. kuvio 13).

Kuvio 13. Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta kaverisuhteiden luomisessa.

Vastaajista 1 oli täysin eri mieltä. Jonkin verran samaa mieltä oli 1 vastaaja ja täysin samaa mieltä oli 2 vastaajaa. Vastaajista 1 ei osannut sanoa.

Toinen väittämä oli, että vanhemmilla on päävastuu opettaa lapselle erilaisuuden hyväksymistä (ks. kuvio 14).

Kuvio 14. Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta opettaa erilaisuuden hyväksymistä.

Vastaajista 1 oli täysin eri mieltä. Jonkin verran samaa mieltä oli 2 vastaajaa ja täysin samaa mieltä oli myös 2 vastaajaa.

Kolmas väite oli, että vanhemmilla on päävastuu opettaa lapselle toisten ihmisten huomioon ottamista (ks. kuvio 15).

Kuvio 15. Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta opettaa toisten huomioimista.

Vastaajista 1 oli täysin eri mieltä. Jonkin verran samaa mieltä oli 2 vastaajaa ja täysin samaa mieltä oli 2 vastaajaa.

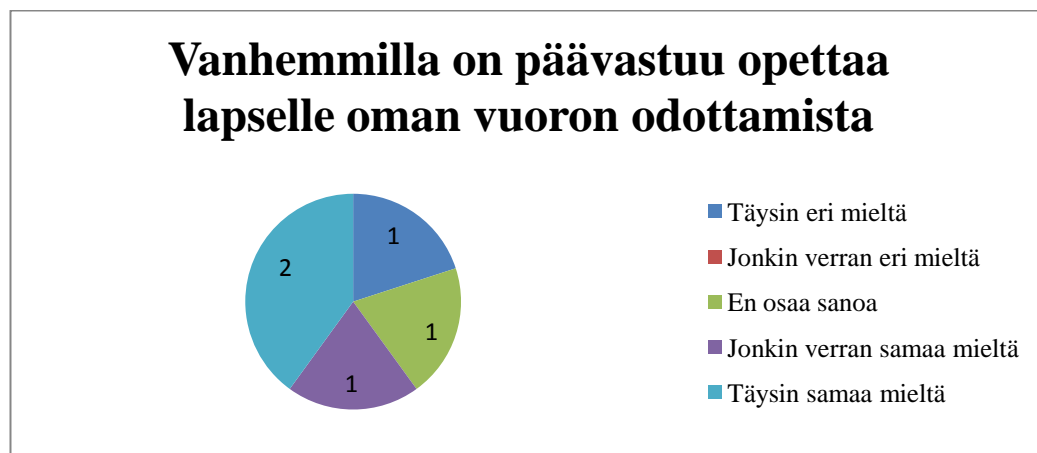
Neljäs väittämä oli, että vanhemmilla on päävastuu opettaa lapselle hyviä käytöstapoja (ks. kuvio 16).

Kuvio 16. Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta opettaa hyviä käytöstapoja.

Vastaajista 1 oli täysin eri mieltä. Jonkin verran samaa mieltä oli 2 vastaajaa ja täysin samaa mieltä oli myös 2 vastaajaa.

Viides väittämä oli, että vanhemmilla on päävastuu opettaa lapselle oman vuoron odottamista (ks. kuvio 17).

Kuvio 17. Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta opettaa oman vuoron odottamista.

Vastaajista 1 oli täysin eri mieltä. Jonkin verran samaa mieltä oli 1 vastaaja ja täysin samaa mieltä oli 2 vastaajaa. Vastaajista 1 ei osannut sanoa.

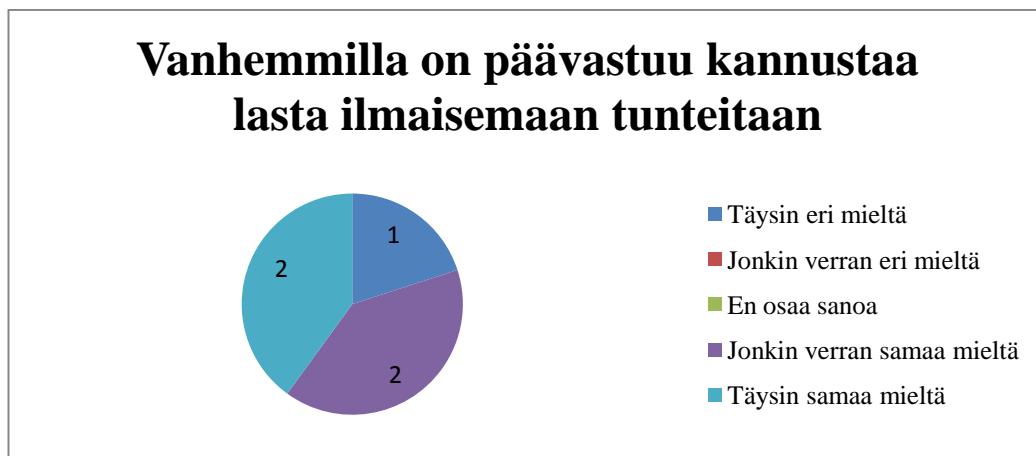
Kuudes väittämä oli, että vanhemmilla on päävastuu opettaa lapselle rajojen ja sääntöjen noudattamista (ks. kuvio 18).

Kuvio 18. Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta opettaa rajojen ja sääntöjen noudattamista.

Vastaajista 1 oli täysin eri mieltä. Jonkin verran samaa mieltä oli 2 vastaajaa ja täysin samaa mieltä oli myös 2 vastaajaa.

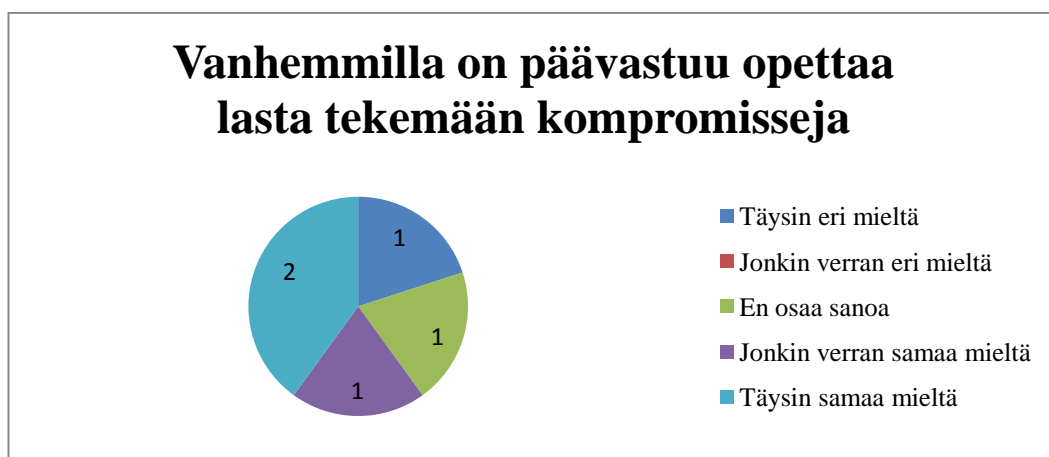
Seitsemäs väittämä oli, että vanhemmilla on päävastuu kannustaa lasta ilmaisemaan tunteitaan (ks. kuvio 19).

Kuvio 19. Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta kannustaa tunteiden ilmaisuun.

Vastaajista 1 oli täysin eri mieltä. Jonkin verran samaa mieltä oli 2 vastaajaa ja täysin samaa mieltä oli myös 2 vastaajaa.

Viimeisenä väittämänä oli, että vanhemmilla on päävastuu opettaa lasta tekemään kompromisseja (ks. kuvio 20).

Kuvio 20. Varhaiskasvattajien käsitys päävastuusta opettaa tekemään kompromisseja.

Vastaajista 1 oli täysin eri mieltä. Jonkin verran samaa mieltä oli 1 vastaaja ja täysin samaa mieltä oli 2 vastaajaa. Vastaajista 1 ei osannut sanoa.

6.2.2 Varhaiskasvattajien mielestä tärkeimmät sosiaaliset taidot

Kyselylomakkeeseen vastanneista viidestä varhaiskasvattajasta kolme oli vastannut tähän kysymykseen. Kaksi oli jättänyt vastaamatta, mutta kirjoittanut perustelut sille, miksi eivät olleet vastanneet. Heidän molempien mielestä vastausvaihtoehdot ovat niin tärkeitä asioita, ettei niitä voi laittaa tärkeysjärjestykseen. Toinen vastaajista oli kirjoittanut, että kasvatus on kokonaisuus, josta ei voi nostaa jotain asiaa yli toisen, koska silloin paketti horjuu ja kokonaisuus ei ole hyvä. Kuviossa 21 on esitettyä varhaiskasvattajien mielipiteet siitä, mitkä sosiaaliset taidot ovat tärkeimpiä, joita vanhempien tulisi opettaa ja ottaa huomioon lasten kasvatuksessa.

Kuvio 21. Varhaiskasvattajien mielestä kolme tärkeintä sosiaalista taitoa kasvatuksessa.

Tähän kysymykseen vastanneista varhaiskasvattajista kaikki kolme olivat olleet samaa mieltä siitä, että toisen huomioiminen, empatia on tärkein asia, jota vanhempien tulisi opettaa ja ottaa huomioon lasten kasvatuksessa. Kolmanneksi tärkein asia oli myös kaikilla sama eli itsehillintä. Toiseksi tärkeimmiksi seikoiksi oli nostettu itseluottamus, omien tunteiden tunnistaminen ja sääntöjen noudattaminen.

Vastaajista kaikki olivat olleet yhtä mieltä siitä, että puolensa pitäminen on se vähiten tärkein sosiaalinen taito, jota vanhempien tulisi opettaa ja ottaa huomioon lasten kasvatuksessa. Toiseksi vähiten tärkeimpiä vastaajien mielestä olivat kiittäminen, ryhmätyötaidot ja sääntöjen noudattaminen.

6.2.3 Varhaiskasvattajien odotukset vanhemmille

Ensimmäisessä avoimessa kysymyksessä kysyttiin, mitä odotuksia varhaiskasvattajilla on ollut vanhemmille ennen kuin heidän lapsensa ovat aloittaneet päivähoidon. Vastauksissa oli yhteensä 27 ilmaisua. Kuviossa 22 on esitettyä varhaiskasvattajien ilmaisujen teemat.

Kuvio 22. Varhaiskasvattajien odotukset vanhemmille ennen kuin lapset ovat aloittaneet päivähoidon.

Varhaiskasvattajien ilmaisuista syntyi teemoja, joita olivat perustarpeet, arki, kasvatuskumppanuus, sosiaaliset taidot, ei odotuksia sekä odotuksien riippuminen

lapsen iästä. Varhaiskasvattajien vastauksissa suosituimmat ilmaiset liittyivät perustarpeisiin (7 ilmaisua) ja arkeen kotona (7 ilmaisua).

”Perusasiat kunnossa. Riippuu todella paljon lapsen iästä. Perusturva, syli, ravinto, terveys, hygienia, ulkoilu, vaatetus lämpöistä, on rajat ja rakkaus. Aikaa lapselle, päivärytmi tärkeä. Ei pelejä/ TV –videot tms.”

Varhaiskasvattajien vastauksissa oli kuusi kasvatuskumppanuuteen liittyvää ilmaisua. Teeman alaluokkia olivat avoimuus, yhteistyö, rehellisyys, käytöstavat ja luottamus.

”Kertoa avoimesti ja rehellisesti lapsesta. Hyvät käytöstavat myös vanhemmilta.”

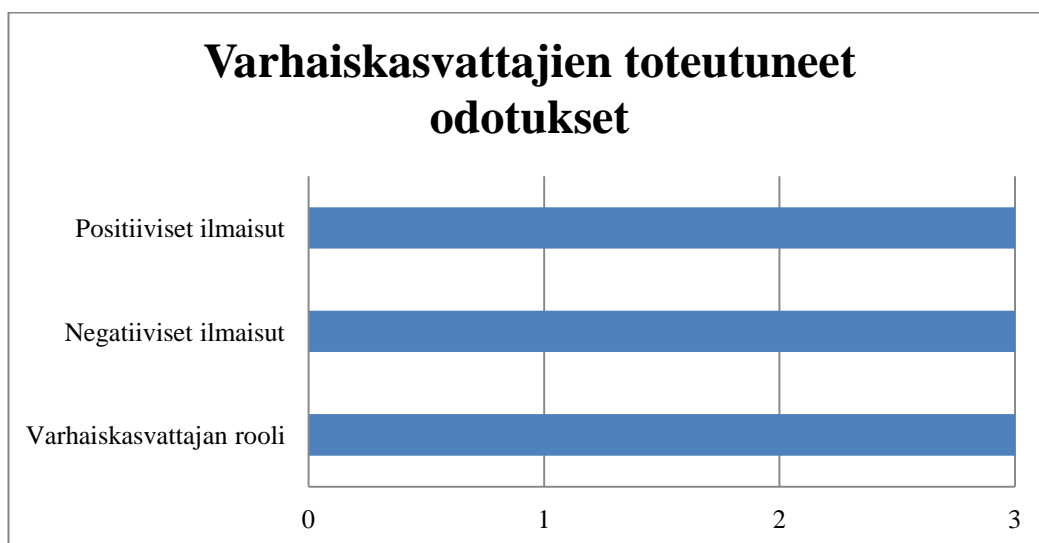
Sosiaalisiin taitoihin liittyviä ilmaisia oli 5. Alaluokkia olivat käytöstavat, muiden huomioiminen sekä se, että ei lyödä tai puhuta rumia.

”Että perustaidot ovat hallinnassa -> ”normaalit” käytöstavat (ei lyödä, ei puhuta rumia, muiden huomioon ottaminen).”

Yhdessä vastauksessa todettiin, että odotukset riippuvat lapsen iästä ja toisessa vastauksessa todettiin, että ei ole odotuksia, koska tilanne on kaikille uusi.

6.2.4 Varhaiskasvattajien toteutuneet odotukset

Toisessa avoimessa kysymyksessä kysyttiin, miten edelliseen kysymykseen vastatut odotukset ovat toteutuneet. Yksi vastaajista ei ollut vastannut tähän kysymykseen eli vastaajia oli 4. Ilmaisuja tähän kysymykseen tuli yhteensä 9. Kuviossa 23 on esitettyä varhaiskasvattajien ilmaiset.

Kuvio 23. Varhaiskasvattajien toteutuneet odotukset vanhemmista.

Varhaiskasvattajien vastauksissa 3 ilmaisua oli positiivia.

”Hyvin, oma asenne vaikuttaa myös.”

Ilmaisuista 3 oli negatiivisia ja ne liittyivät siihen, että osittain odotukset eivät ole toteutuneet (2 ilmaisua) tai siihen, että perusasiat ovat hukassa (1 ilmaisu). Ilmaisuista 3 liittyi varhaiskasvattajien rooliin vanhempien tukemisessa eli asenteeseen (1 ilmaisu), tukemiseen (1 ilmaisu) sekä yhteistyöhön (1 ilmaisu).

”Osin on, osin ei.”

”Monella vanhemmalla ovat perusasiat nykyään todella hukassa ja meidän rooli on tärkeä tukea ja tehdä yhteistyötä vanhempien kanssa.”

6.2.5 Varhaiskasvattajien toiveet vanhemmille

Kolmas avoin kysymys oli: ”Mitä asioita toivoisit vanhempien enemmän opettavan ja ottavan huomioon lasten kasvatuksessa?” Varhaiskasvattajien vastauksissa esiintyi 22 ilmaisua. Kuviossa 24 on esitettyä varhaiskasvattajien vastauksista esiin tulleet teemat.

Kuvio 24. Varhaiskasvattajien toiveet vanhemmille.

Kysymyksen teemoja olivat sosiaaliset taidot, yhteinen aika, säännöt, perustarpeet ja vanhemmuus. Yleisimmät toiveet liittyivät sosiaalisiin taitoihin (10 ilmaisuja). Alaluokkia olivat toisten kunnioitus, kielenkäyttö, sääntöjen noudattaminen, muiden huomioiminen, hyvät käytöstavat ja kaikkien kanssa toimeen tuleminen.

”Muiden huomioon ottaminen, kielenkäyttö, isossa ryhmässä ei toimi ”minä itse vain” hommat.”

Varhaiskasvattajien toiseksi yleisimmät toiveet liittyivät yhteiseen aikaan (4 ilmaisuja), jonka alaluokkia olivat rauhalliset ruokailut, yhdessäolo, aikaa tukea lapsen kehitystä sekä se, että ei ole liikaa aktiviteetteja.

”Ei liian varhain ja liikaa aktiviteetteja.”

Vastauksissa esiintyi 4 ilmaisuja säännöistä. Alaluokkia olivat säännöt ikätasoon nähden, tavaroiden kunnioittaminen, johdonmukaisuus ja rajojen asettaminen.

”Sääntöjä ikätasoon nähden ja niiden noudattamista kotona.”

Toiveissa oli perushoito (3 ilmaisuja), jonka alaluokkia olivat monipuolinen ravinto, unen tarve ja sopiva vaatetus. Vastauksissa tuli esiin vanhemmuus (1 ilmaisu).

”Aikuinen on aikuinen EI kaveri!”

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tutkimuksella haluttiin selvittää vanhempien ja varhaiskasvattajien odotuksia yhteisessä kasvatustehtävässä. Odotukset koskivat sitä, mitä osapuolet odottivat toisiltaan lasten kasvatuksessa ja opetuksessa. Lisäksi haluttiin tutkia vanhempien ja varhaiskasvattajien odotuksien eroavaisuuksia ja samankaltaisuuksia. Tutkimuksen alkuosa painottui päävastuuseen sosiaalisten taitojen opettamisessa ja tärkeinä pidettyihin sosiaalisiin taitoihin.

Tutkimuksen alussa selvitettiin kahdeksalla väitteellä mielipiteitä siitä, kenellä on päävastuu opettaa lapselle ihmissuhteiden luomiseen liittyviä asioita ja sosiaalisia taitoja. Väitteestä riippuen vanhempien mielipiteet joko hieman kallistuivat sille kannalle, että päävastuu on päivähoidolla tai sille kannalle, että päävastuu ei ole päivähoidolla. Vanhempien mielipiteet jakautuivat, joten noin puolet oli sitä mieltä, että päivähoidolla on päävastuu opettaa ja huomioida lasten kasvatuksessa sosiaalisia taitoja ja ihmissuhteiden luomiseen liittyviä asioita. Varhaiskasvattajista neljä viidestä oli sitä mieltä, että vanhemmilla on päävastuu näissä asioissa.

Tutkimuksessa selvitettiin, mitä sosiaalisia taitoja vanhemmat ja varhaiskasvattajat pitivät tärkeimpinä, mitä toisen osapuolen tulisi opettaa ja huomioida lasten kasvatuksessa. Molemmilla kolmen tärkeimmän taidon joukkoon nousivat itsetuottamus, sääntöjen noudattaminen ja toisen huomioiminen, empatia. Vanhemmat olivat näiden lisäksi nostaneet esiin myös anteeksipyyttämisen ja toisen auttamisen. Varhaiskasvattajien vastauksissa tärkeimpien taitojen joukkoon nostettiin myös itsehillintä ja omien tunteiden tunnistaminen.

Varhaiskasvattajista kaikki pitivät vähiten tärkeimpänä sosiaalisena taitona puolensa pitämistä, joka myös vanhemmilla oli yksi niistä vähiten tärkeimmistä. Tämän perusteella puolensa pitämistä ei pidetä niin tärkeänä sosiaalisena taitona kuin muita. Lisäksi varhaiskasvattajien mielestä vähiten tärkeimpiä taitoja olivat kiittäminen, sääntöjen noudattaminen ja ryhmätyötaidot. Vanhempien mielestä myös vähiten tärkeimpiä sosiaalisia taitoja olivat ryhmätyötaidot ja niiden lisäksi tervehtiminen.

Vanhemmilla ja varhaiskasvattajilla oli ennen päivähoiton alkua odotuksia sosiaalisten taitojen opettamisesta, esimerkiksi käytöstopojen. Tästä voi päätellä vanhempien ja varhaiskasvattajien pitävän sosiaalisia taitoja tärkeinä ja he haluavat, että niitä opetetaan lapsille. Vastauksissa nousi esiin myös molemminpuolinen avoimuus. Molemmat odottivat, että lapsesta kerrottaisiin avoimesti. Varhaiskasvattajat olivat maininneet odotuksissaan myös yhteistyön ja luottamuksen.

Vanhempien ja varhaiskasvattajien odotuksissa ennen päivähoiton alkua oli myös eroavaisuuksia. Vanhempien odotuksia liittyi lapsen kohtaamiseen, varhaiskasvattajiin, turvallisuuteen, pedagogiikkaan ja ystävien saamiseen. Varhaiskasvattajien odotukset taas koskivat lapsen perustarpeita ja arkea.

Vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä siihen, miten heidän odotuksensa päivähoitosta olivat toteutuneet. Osa heistä oli epävarmoja odotuksien toteutumisesta, esimerkiksi sen vuoksi, että lapsi oli ollut vasta niin vähän aikaa päivähoitossa. Varhaiskasvattajista osa oli sitä mieltä, että odotukset ovat toteutuneet hyvin tai osittain. Osa heistä oli sitä mieltä, että kaikki vanhempiin kohdistuneet odotukset eivät olleet toteutuneet ja osalla vanhemmista on perusasiat hukassa.

Vanhemmat ja varhaiskasvattajat toivoivat toistensa enemmän opettavan ja huomioivan kasvatuksessa sosiaalisia taitoja. Heidän toiveissaan oli myös eroja. Vanhempien toiveet liittyivät luontokasvatukseen, lapsen huomioimiseen, keho-mieliyhteyden opettamiseen ja lapsen piirteisiin, esimerkiksi persoonallisuuden kehittämiseen. Varhaiskasvattajien toiveet taas liittyivät siihen, että perheet vietäisivät enemmän aikaa yhdessä ja, että kotona asetettaisiin sääntöjä. Lisäksi heidän toiveita liittyi lapsen perustarpeisiin ja vanhemmuuteen. Yhteinen aika, säännöt ja perustarpeet eivät tulleet esille vanhempien toiveissa.

Tutkimus oli onnistunut, koska tutkimusongelmiin saatiin vastaukset. Tutkimuksessa saatiin selville vanhempien ja varhaiskasvattajien vastavuoroisia odotuksia sekä niiden samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Vastanneita vanhempia oli 12 ja varhaiskasvattajia oli 5 eli vastaajien määrä oli melko suppea, mikä tosin saattoi vaikuttaa tutkimustuloksiin. Vastauksista saatiin hyvin koottua tutkimustuloksia, mutta ne olisivat varmasti olleet kattavammat, jos vastaajia olisi ollut enemmän.

8 POHDINTA

Idea opinnäytetyön aiheeseen tuli eräältä vaasalaiselta päiväkodilta, jossa oli jo muutaman vuoden ajan pohdittu sitä, että jotkut vanhemmista odottavat päiväkodin opettavan lapsen kuivaksi. Lisäksi päiväkotia oli mietityttänyt vanhempien toiveet liittyen pienten lasten sosiaalisiin suhteisiin, vaikka alle vuoden ikäisten tärkeimmät suhteet ovat kotona. Ohjaajani kanssa sitten pohdittiin, että voisin tehdä opinnäytetyön, joka liittyisi molempiin päiväkotia mietityttäneisiin aiheisiin. Näin aiheeksi tuli vanhempien ja varhaiskasvattajien odotukset yhteisessä kasvatustehtävässä.

Opinnäytetyön tekeminen oli kiinnostavaa ja opettavaista. Oli mielenkiintoista tutkia vanhempien ja varhaiskasvattajien odotuksia. Aineistosta selvisi, millaisia odotuksia heillä on, vaikka vastaajia olikin melko vähän. Tutkimuksessa avointen kysymysten analysointi oli osittain haastavaa, mutta antoisaa. Tutkimuksen tuloksista hyötyvät sekä vanhemmat että varhaiskasvattajat. Molemmat osallistuvat lapsen kasvatukseen, jolloin on hyvä tietää, mitä toinen osapuoli odottaa. Näin vanhemmat ja varhaiskasvattajat voivat yhdessä miettiä näitä odotuksia ja mahdollisuuksia niiden toteuttamiseen.

Tutkimus osoittaa, että sosiaalisia taitoja pidetään tärkeinä. Sosiaalisia taitoja olisi hyvä huomioida kasvatuskumppanuudessa enemmän, koska vanhemmat ja varhaiskasvattajat odottivat toisiltaan, että lapsille opetetaan niitä. Sosiaalisten taitojen merkityksestä ja niihin liittyvistä odotuksista voisi keskustella enemmän. Sosiaalisia taitoja arvostetaan, sillä kyky tulla toimeen muiden ihmisten kanssa on tärkeää ja taidot ovat jo lasten tulevaisuudenkin kannalta hyödyksi.

Tutkimustulokset olisivat voineet olla hieman erilaiset, mikäli vastaajia olisi ollut enemmän. Matalaan vastausprosenttiin saattoi vaikuttaa kyselyiden ajankohta. Alkukesästä monet olivat jo lomalla, kun kysely toteutettiin ensimmäisen kerran. Elokuussa toiminta päiväkodissa oli vasta alkanut, jolloin uusien lasten vanhempien oli vaikea vastata siihen, mitä päivähoidon tulisi enemmän opettaa. Kysely olisi ollut parempi toteuttaa ajankohtana, jolloin päiväkodin toiminta on täydessä käynnissä. Tutkimusta olisi voinut myös laajentaa siten, että se olisi toteutettu

useammassa päiväkodissa, jolloin vastaajia olisi voinut olla enemmän ja näin olisi saatu kattavammat tutkimustulokset.

Aihetta voisi tutkia lisää siten, että selvitettäisiin, kuinka vanhempien odotukset otetaan vastaan päiväkodissa ja kuinka hyvin varhaiskasvattajat omasta mielestään pystyvät niitä toteuttamaan. Lisäksi voisi myös tutkia, että kuinka helppoa vanhempien on ilmaista omia odotuksiaan päivähoidolle. Lisäksi asiaa voisi tutkia myös toisin päin eli kuinka vanhemmat ottavat vastaan varhaiskasvattajien odotukset ja kuinka hyvin vanhemmat omasta mielestään pystyvät niitä toteuttamaan. Vastaavasti voisi myös tutkia että, onko varhaiskasvattajien helppo ilmaista odotuksiaan vanhemmille.

LÄHTEET

Aaltonen, M., Ojanen, T., Sivén, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2006. Lapsen aika. 6.-10. painos. Helsinki. Werner Söderström Osakeyhtiö.

Ammattinetti. 2015. Lasten päivähoido. Viitattu 23.3.2015.
http://www.ammattinetti.fi/ammattialat/detail/22_ammattiala

Bricker, D. & Pretti-Frontczak, K. 2007. Varsu. Varhaisen oppimaan ohjaamisen suunnitelma. Arviointimenetelmä 3-6-vuotiaille. 2. painos. Jyväskylä. PS-kustannus.

Bricker, D. & Waddell, M. 2008. Varsu. Varhaisen oppimaan ohjaamisen suunnitelma. Opetussuunnitelma 3-6-vuotiaille. 3. painos. Jyväskylä. PS-kustannus.

Bronfenbrenner, U. 1992. Ecological Systems Theory. Teoksessa Making Human Beings Human. Bioecological Perspectives on Human Development, 106–173. Toim. Bronfenbrenner, U. Thousand Oaks. Sage Publications. 2005.

Bronfenbrenner, U. 1997. Ekologisten järjestelmien teoria. Teoksessa Kuusi teori-aa lapsen kehityksestä, 221–288. Toim. Vasta, R. Kuopio. Kustannusosakeyhtiö Puijo.

Gottberg, M-P. 2007. Social och emotionell träning för alla barn. Jönköping. Brain Books AB.

Heikka, J., Hujala, E. & Turja, L. 2009. Arvioinnista opiksi. Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Vantaa. Printel Oy.

Hellström, M. 2010. Sata sanaa kasvatuksesta. Jyväskylä. PS-kustannus.

Hermanson, E. 2012. Vanhemmuuden roolikartta. Terveyskirjasto. Viitattu 2.9.2015.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=kot00206

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2012. Tutki ja kirjoita. 15.–17. painos. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hujala, E., Junkkari, P. & Mattila, S. 2010. Syyskuu 2006: Päivähoidon toimivuuden arviointia. Suomen Varhaiskasvatus Ry. Verkkolehti Varhaiskasvatus tänään. Viitattu 2.3.2015.
http://www.peda.net/verkkolehti/jyu/varhaiskasvatus?m=content&a_id=42

Jormakka, P. 2015. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 9.8.2015.
<https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/lapset-perheet/suunnitelmat/lapsen-varhaiskasvatussuunnitelma-vasu>

- Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2011. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. 2. muuttumaton painos. Helsinki. Kirjapaja.
- Karikoski, H. & Tiilikka, A. 2011. Eheä kasvunpolku – haaste yhteistyölle. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja, 77–92. Toim. Hujala, E. & Turja, L. Jyväskylä. PS-kustannus.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki. Stakes.
- Kauppila, R. 2005. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Jyväskylä. PS-kustannus.
- Keltikangas-Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. 2. painos. Helsinki. Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Keltikangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki. Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Kerola, K., Kujanpää, S. & Kallio, A. 2013. Ihmiseltä ihmiselle – sosiaaliset taidot. Helsinki. Opetushallitus.
- Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä. PS-kustannus.
- Kronqvist, E-L. 2011. Varhaispedagogiikan kehityspsykologinen perusta. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja, 13–30. Toim. Hujala, E. & Turja, L. Jyväskylä. PS-kustannus.
- L8.5.2015/580. Varhaiskasvatuslaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 16.9.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>
- L8.4.1983/361. Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 2.3.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>
- Lehtovirta, M., Kuokkanen, M., Peltola, L. & Tuohimaa-Kirveskari, K. 1999. Kasvurenkaita. Psykologia ja kehityspsykologia. 1.-2. painos. Helsinki. WSOY.
- Metsämuuronen, J. 2005. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Helsinki. International Methelp Ky.
- MLL. 2015 a. Kasvatus ja kasvatustietoisuus. Vanhempainnetti. Viitattu 8.3.2015. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/vanhemmuus_ja_kasvatus/kasvatuksen_tapoja/
- MLL. 2015 b. Lapsi oppii sosiaalisia taitoja. Vanhempainnetti. Viitattu 21.8.2015. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/1_2-vuotias/sosiaaliset_taidot/

MLL. 2015 c. Sosiaalisten taitojen kehitys: 2-3-vuotias. Vanhempainnetti. Viitattu 9.9.2015. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/2_3-vuotias/sosiaaliset_taidot/

MLL. 2015 d. Sosiaalisten taitojen kehitys: 3-4-vuotias. Vanhempainnetti. Viitattu 9.9.2015. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/3_4-vuotias/sosiaaliset_taidot/

MLL. 2015 e. Sosiaalisten taitojen kehitys: 4-5-vuotias. Vanhempainnetti. Viitattu 21.8.2015. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/4_5-vuotias/sosiaaliset_taidot/

MLL. 2015 f. Sosiaalisten taitojen kehitys: 6-7-vuotias. Vanhempainnetti. Viitattu 9.9.2015. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/6_7-vuotias/sosiaaliset_taidot/

Moilanen, P. & Rähä, P. 2007. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Ikkunoi-ta tutkimusmetodeihin 2, 46–69. Toim. Aaltola, J. & Valli, R. 2. korjattu ja täy-dennetty painos. Jyväskylä. PS-kustannus.

Munter, H. 2001. Lapsi aloittaa päivähoiton. Teoksessa Pienet päivähoitossa. Al-le kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita, 35–63. Toim. Kaitila, S. 1. painos. Helsinki. WSOY.

Poikkeus, A-M., Aro, T. & Adenius-Jokivuori, M. 2014. Sosiaaliset taidot. Teok-sessa Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa, 286–310. Toim. Siiskonen, T., Aro, T., Ahonen, T. & Ketonen, R. 4. uudistettu painos. Jy-väskylä. PS-kustannus.

Polamo, K. 2015. Kasvatuskumppanuus. Kasvunportti. Viitattu 22.9.2015. <http://www.kasvunportti.com/index.php/paivi-vaehoidon-ja-kodin-yhteistyoe/5-artikkeli/519-kasvatuskumppanuus>

Puroila, A-M. & Karila, K. 2001. Bronfenbrennerin ekologinen teoria. Teoksessa Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia, 204–226. Toim. Karila, K., Kinon, J. & Virtanen, J. Jyväskylä. PS-kustannus.

Salminen, E. & Tynnen, K. 2011. Omaha-ohjauksen päiväkodissa – Omaha-ohjauksen pedagogisena työmenetelmänä. Ensimmäinen painos. Saarijärvi. Pedatieto Oy.

Salmivalli, C. 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jy-väskylä. PS-kustannus.

Schmitt, F. 2003. Riittävän hyvä vanhemmuus. Teoksessa Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle, 298–326. Toim. Sinkkonen, J. 2. painos. Helsin-ki. Werner Söderström Osakeyhtiö.

Sinkkonen, J. 2003. Ammatilliset vanhempien tukena. Teoksessa Pesästä len-toon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle, 213–217. Toim. Sinkkonen, J. 2. painos. Helsinki. Werner Söderström Osakeyhtiö.

Stakes. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy. Viitattu 1.7.2015.
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2014. Kasvatuskumppanuus. Viitattu 25.2.2015. http://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/varhainen-avoin-yhteistoiminta/kasvatuskumppanuus

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 10. uudistettu painos. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilén, M., Vihunen, R., Vartiainen, J., Sivén, T., Neuvonen, S. & Kurvinen, A. 2006. Lapsuus, erityinen elämänvaihe. 1. painos. Helsinki. WSOY Oppimateriaalit Oy.

Virsta virtual statistics. 2015 a. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. Viitattu 2.3.2015. <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/01/07/>

Virsta virtual statistics. 2015 b. Puolistrukturoitu haastattelu. Viitattu 29.3.2015. <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/02/>

Hyvät xxxx päiväkodin vanhemmat ja varhaiskasvattajat!

Olen sosionomiopiskelija Vaasan Ammattikorkeakoulusta ja olen tekemässä opinnäytetyötä. Työn aiheena on tutkia vanhempien odotuksia siitä, mitä päiväkodin tulisi opettaa ja kasvattaa lapsille sekä päiväkodin varhaiskasvattajien odotuksia siitä, mitä vanhempien tulisi opettaa ja kasvattaa lapsille. Vastaukset antavat varhaiskasvattajille ja vanhemmille tärkeää tietoa siitä, millaisia odotuksia teillä on lasten kasvattamiseen ja opettamiseen liittyen.

Tämän tiedotuskirjeen ja kyselylomakkeen lisäksi saatte myös palautuskirjekuoren, jonka sisälle kyselyn saa laittaa, kun siihen on vastannut. Päiväkodin osastoilta on oma palautuslaatikkonsa, jonne sekä vanhemmat, että työntekijät saavat palauttaa lomakkeensa palautuskuorissa. Lomakkeet tulisi palauttaa 17.6.2015 mennessä ja kyselyyn saa vastata nimettömänä. Tutkimuksen kyselylomakkeet ovat ainoastaan minun luettavissa ja tutkimuksen jälkeen lomakkeet hävitetään asianmukaisesti. Opinnäytetyön ohjaajana on lehtori Merja Kaminen.

Valmis opinnäytetyö tulee luettavaksi osoitteeseen www.theseus.fi.

Kiitos mielenkiinnostanne!

Terveisin

Marika Nyman

Hyvät xxxx päiväkodin vanhemmat ja varhaiskasvattajat!

Olen sosionomiopiskelija Vaasan Ammattikorkeakoulusta ja olen tekemässä opinnäytetyötä. Työn aiheena on tutkia vanhempien odotuksia siitä, mitä päiväkodin tulisi opettaa ja kasvattaa lapsille sekä päiväkodin varhaiskasvattajien odotuksia siitä, mitä vanhempien tulisi opettaa ja kasvattaa lapsille. Vastaukset antavat varhaiskasvattajille ja vanhemmille tärkeää tietoa siitä, millaisia odotuksia teillä on lasten kasvattamiseen ja opettamiseen liittyen.

Tein tämän saman kyselyn jo alkukesästä, mutta vastauksia ei tullut tarpeeksi. Sen vuoksi teen kyselyn uudestaan ja toivoisin, että mahdollisimman moni teistä vastaisi kattavampien tutkimustulosten saamiseksi. Kyselyyn ei tietenkään tarvitse vastata uudelleen, mikäli olet vastannut siihen jo aiemmin.

Tämän tiedotuskirjeen ja kyselylomakkeen lisäksi saatte myös palautuskirjekuoren, jonka sisälle kyselyn saa laittaa, kun siihen on vastannut. Päiväkodin osastoilta on oma palautuslaatikkonsa, jonne sekä vanhemmat, että työntekijät saavat palauttaa lomakkeensa palautuskuorissa. Lomakkeet tulisi palauttaa 28.8.2015 mennessä ja kyselyyn saa vastata nimettömänä. Tutkimuksen kyselylomakkeet ovat ainoastaan minun luettavissa ja tutkimuksen jälkeen lomakkeet hävitetään asianmukaisesti. Opinnäytetyön ohjaajana on lehtori Merja Kaminen.

Valmis opinnäytetyö tulee luettavaksi osoitteeseen www.theseus.fi.

Kiitos mielenkiinnostanne!

Terveisin

Marika Nyman

KYSELY VANHEMMILLE**1. Taustatiedot**

Minkä ikäinen/ikäiset ovat xxxx päiväkodissa olevat lapsenne?

Valitse seuraavista vastausvaihtoehdoista se, joka parhaiten kuvaa näkemystäsi alla olevissa väittämässä.

	Täysin eri mieltä	Jonkin verran eri mieltä	En osaa sanoa	Jonkin verran samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
	1	2	3	4	5

2. Ihmissuhteiden luominen

a) Päivähoidolla on päävastuu lasten kaverisuhteiden luomisessa	1	2	3	4	5
b) Päivähoidolla on päävastuu opettaa lapselle erilaisuuden hyväksymistä	1	2	3	4	5
c) Päivähoidolla on päävastuu opettaa lapselle toisten ihmisten huomioon ottamista	1	2	3	4	5

3. Sosiaaliset taidot

a) Päivähoidolla on päävastuu opettaa lapselle hyviä käytöstapoja	1	2	3	4	5
b) Päivähoidolla on päävastuu opettaa lapselle oman vuoron odottamista	1	2	3	4	5
c) Päivähoidolla on päävastuu opettaa lapselle rajojen ja sääntöjen noudattamista	1	2	3	4	5
d) Päivähoidolla on päävastuu kannustaa lasta ilmaisemaan tunteitaan	1	2	3	4	5
e) Päivähoidolla on päävastuu opettaa lasta tekemään kompromisseja	1	2	3	4	5

4. Mitä pidät tärkeimpinä asioina, joita päivähoidon tulisi opettaa ja ottaa huomioon lapsen kasvatuksessa?

Laita alla olevat 14 vastausvaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen kirjoittamalla jokaisen vastausvaihtoehdon eteen viivalle jokin numeroista 1-14 sen mukaan, kuinka tärkeäksi koet ne. Merkitse mielestäsi tärkein vaihtoehto numerolla 1, toiseksi tärkein numerolla 2, kolmanneksi tärkein numerolla 3 jne. numeroon 14 asti.

☐ Anteeksipyytäminen	☐ Puolensa pitäminen
☐ Epäonnistumisen sietäminen	☐ Omien tunteiden tunnistaminen
☐ Itsehillintä	☐ Ryhmätyötaidot
☐ Itseluottamus	☐ Sääntöjen noudattaminen
☐ Kiittäminen	☐ Tervehtäminen
☐ Kuunteleminen	☐ Toisen auttaminen
☐ Odottaminen	☐ Toisen huomioiminen, empatia

5. Mitä odotuksia sinulla oli päivähoidolle ennen kuin lapsesi aloitti päivähoiton?

6. Miten edelliseen kysymykseen vastaamasi odotukset ovat toteutuneet?

7. Mitä asioita toivoisit päivähoiton enemmän opettavan ja ottavan huomioon lasten kasvatuksessa?

Kiitos vastauksistasi!

KYSELY VARHAISKASVATTAJILLE**1. Taustatiedot**

Ympyröi oikea vaihtoehto.

Työskentelen päiväkodissa a) lastenhoitajana, b) lastentarhanopettajana

Valitse seuraavista vastausvaihtoehdoista se, joka parhaiten kuvaa näkemystäsi alla olevissa väittämissä.

	Täysin eri mieltä	Jonkin verran eri mieltä	En osaa sanoa	Jonkin verran samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
	1	2	3	4	5

2. Ihmissuhteiden luominen

a) Vanhemmillä on päävastuu lapsen kaverisuhteiden luomisessa	1	2	3	4	5
b) Vanhemmillä on päävastuu opettaa lapselle erilaisuuden hyväksymistä	1	2	3	4	5
c) Vanhemmillä on päävastuu opettaa lapselle toisten ihmisten huomioon ottamista	1	2	3	4	5

3. Sosiaaliset taidot

a) Vanhemmillä on päävastuu opettaa lapselle hyviä käytöstapoja	1	2	3	4	5
b) Vanhemmillä on päävastuu opettaa lapselle oman vuoron odottamista	1	2	3	4	5
c) Vanhemmillä on päävastuu opettaa lapselle rajojen ja sääntöjen noudattamista	1	2	3	4	5
d) Vanhemmillä on päävastuu kannustaa lasta ilmaisemaan tunteitaan	1	2	3	4	5
e) Vanhemmillä on päävastuu opettaa lasta tekemään kompromisseja	1	2	3	4	5

4. Mitä pidät tärkeimpinä asioina, joita vanhempien tulisi opettaa ja ottaa huomioon lapsen kasvatuksessa?

Laita alla olevat 14 vastausvaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen kirjoittamalla jokaisen vastausvaihtoehdon eteen viivalle jokin numeroista 1-14 sen mukaan, kuinka tärkeäksi koet ne. Merkitse mielestäsi tärkein vaihtoehto numerolla 1, toiseksi tärkein numerolla 2, kolmanneksi tärkein numerolla 3 jne. numeroon 14 asti.

___ Anteeksipyytäminen	___ Puolensa pitäminen
___ Epäonnistumisen sietäminen	___ Omien tunteiden tunnistaminen
___ Itsehillintä	___ Ryhmätyötaidot
___ Itseluottamus	___ Sääntöjen noudattaminen
___ Kiittäminen	___ Tervehtiminen
___ Kuunteleminen	___ Toisen auttaminen
___ Odottaminen	___ Toisen huomioiminen, empatia

5. Mitä odotuksia sinulla on ollut vanhemmille ennen kuin heidän lapsensa ovat aloittaneet päivähoidon?

6. Miten edelliseen kysymykseen vastaamasi odotukset ovat toteutuneet?

7. Mitä asioita toivoisit vanhempien enemmän opettavan ja ottavan huomioon lasten kasvatuksessa?

Kiitos vastauksistasi!